

KATEORA®

ŠTUDENSKI LIST, MARIBOR, 27. I. 1975, LETNIK XVI., ŠT. 5

Maribor 75'

3 KUPŠČINA NA VTS

Že mesec dni je tega, kar je bila zadnja skupščina skupnosti študentov VTS in ustanovna konferenca ZSM na VTS. Pred tem so po oddelkih že bile ustanovljene osnovne organizacije ZSM s svojimi vodstvi.

Iz predstavitev enoletnega dela IO SS na VTS je opaziti, da je bilo delo IO tesno povezano z delom osnovne organizacije ZK na zavodu, saj so skupno izvršili nemalo akcij, predvsem na družbenopolitičnem področju. V pretekli mandatni dobi so se pojavljali problemi, ki so bili neposredno povezani s študentsko socialno politiko (zakon o štipendiranju). Organizirana je bila tribuna o omenjenem problemu, ki pa je bila nezadostno obiskana. Zopet je bil omenjen problem prevelike obremenjenosti nekaterih članov IO, česar pa v novi organiziranosti v ZSM naj ne bi bilo, predvsem zaradi razširitve dejavnosti, tudi v smislu povečanja delujočih članov. V bodoče je potrebno mnogo bolj razviti obveščanje študentov preko predstavnikov in tudi preko informativnega glasila. Bila je izražena želja po povečanju prostorov mladinske organizacije, da bo lahko delo koordinacijske konference in osnovnih organizacij ZSM nemoteno potekalo.

Iz podanih poročil smo lahko zasledili:

Študijska komisija je dosegla, da se lahko študentje iz drugega letnika strojništva direktno vpišejo v tretji letnik (druge stopnje) brez diplome. Izvedena je bila tudi anketa o profesorjih, ki pa je še v računalniški obdelavi. Slaba stran omenjene komisije pa je, da je reševala predvsem probleme strojne oddelka.

Komisija za stike glavnine svojega programa ni realizirala, za kar pa je bilo krivo pomanjkanje finančnih sredstev. Omenjena komisija je sicer povezana z višjo strojno tehniško

šolo iz Karlovca ter z Visoko tehniško šolo KOV JNA iz Zagreba. Predstavniki slednje so bili v pretekli mandatni dobi na obisku v Mariboru. V okviru obiska so bila športna srečanja in razprave o problemih pri študiju. Bilo je organizirano še srečanje z delavsko mladino tovarne TAM, kjer so se predstavniki pomerili v šahu ter v kvizu znanja s tematiko iz NOB.

Delo športne komisije je bilo precej široko. Študenti VTS so sodelovali na Mašinijadi v Poreču in na zimski mašinijadi na Voglu. Na aprilskih študentskih igrah in brucovskih igrah, sta moški ekipi zopet osvojili prvo mesto. Na šoli so bila organizirana tekmovanja v šahu, malem nogometu, košarki.

Glavno delo komisije za posebne dejavnosti je bila organizacija disco-kluba za vse študente MVZ. Le-ta sicer ni bil na visokem kvalitetnem nivoju, OI SS CTŠ pa je dokazal da se ga z dobro voljo da organizirati.

Na šoli je začela delovati tudi specializirana organizacija pri KK ZSM na VTS, to je IAESE. Slednja skrbi za mednarodno izmenjavo praks študentov tehnike. V razpravi je bilo govora o ustanavljanju konference ZSM, katere glavni smoter bi naj bilo reševanje problemov mladih (študirajoče mladine) in upoštevanju njihovih problemov. Dana je bila pobuda za povezavo srednjih ter visokih šol in povezovanje s tovarnami. S tem povezovanjem naj bi se odpravila večna enostranskost mladih izobražencev, to je usmerjenost zgolj na tehniško-strokovno področje, tako, da bi slednji postali bolj družbeno aktivni. Povezovanje je možno preko štipenditorjev, to je direktna povezava s tovarnami.

Na koncu, pod točko razno je predstojnik elektro oddelka predlagal, da se problemi študentske populacije (mišljeno je na študente VTS) rešujejo tam, kjer nastajajo, to je na posameznih oddelkih.

MARIO VETRIH

ORGANIZIRANOST ZACIJE ZSMS NA PA

ORGANI-

VEKS

V visokem šolstvu je v zadnjem času prišlo do nekaterih sprememb. Omejil bi se na PA in spregovoril o organiziranosti akademije in o organiziranosti ZSMS na PA.

Vsi samoupravni in politični organi na PA so organizirani po temeljnih enotah (TE). Vsaka TE ima svoje katedre:

- TE razredni pouk (s katedro razrednega pouka),
- TE jezikoslovje in književnost s katedrami:

- slovenski jeziki s književnostjo,
- germanski jeziki s književnostjo,

- madžarski jezik s književnostjo.

- TE naravoslovje s katedrami:

- matematika,

- fizika,

- tehnični pouk,

- biologija,

- kemija.

- TE družboslovje s katedrami:

- geografija,

- zgodovina,

- pedagogika,

- didaktika,

- psihologija,

- filozofija,

- osnove vseljudske obrambe.

- TE likovni in glasbeni pouk s katedrami:

- telesna vzgoja,

- glasba,

- TE telesna vzgoja s katedrami:

- telesna vzgoja,

- obvezna tel. vzgoja študentov MVZ.

Takšna je torej organiziranost organov na PA. TE oziroma katedro sestavljajo vsi profesorji in študenti posamezne TE.

Kako smo organizirani študenti na PA? Vsi študenti smo člani ZSMS. Na šoli smo organizirani po aktivih. Aktiv sestavljajo študenti posamezne TE. Iz svoje srede smo izvolili sekretarja aktivna, njegovega namestnika ter 3-4 člane, ki vsi skupaj predstavljajo sekretariat aktivna. Naloga sekretariata je, da skrbi za nemoten potek dela in povezovanje z drugimi aktivni na šoli preko predsedstva OO. Osnovna organizacija (OO) ZSMS je organizacija na nivoju šole z vsemi svojimi samoupravnimi, upravnimi in izvršilnimi telesi. Ta ima svoje ožje in razširjeno predsedstvo. Ožje predsedstvo sestavljajo predsednik, sekretar in predsedniški komisij. Razširjeno predsedstvo zajema, razen članov ožjega predsedstva, še sekretarje vseh aktivov in njihove namestnike.

Na šoli delujejo, bolj ali manj uspešno, naslednje komisije:

- idejno-teoretske,
- kulturna,
- materialna,
- športna,
- komisija za tisk in propagando,
- komisija za SLO.

Vse to so nedvomno zelo pozitivne reforme. Do sedaj se je dogajalo, da je na šoli aktivno delala le peščica ljudi. Razumljivo je, da pomembnejših rezultatov ni bilo, saj je za dobro delovanje nujno potrebno sodelovanje vseh študentov; to nam je sedaj omogočeno z organiziranostjo po aktivih. Torej, vse naše delo in uspehi so odvisni od nas, študentov. Upajmo, da bodo na voljo kmalu prvi rezultati.

DRAGO GUMZEJ

Delo na naši šoli je potekalo predvsem v znamenju nove organiziranosti in vseh priprav, ki zadevajo vpisovanje študentov v ZSM. Tako smo že v začetku novembra, po uspeli skupščini, formirali po letnikih osnovne organizacije ZSM. S tem je bil dan pogoj za ustanovitev koordinacijske konference s predsedstvom. Poleg tega je pričelo z novo organiziranostjo delovati tudi enajst komisij.

Vzporedno z novo organiziranostjo in družbeno-politično vsebino, ki nam jo daje ZSM, smo že od vsega začetka dajali poudarek na našo študentsko samoupravo. Možnosti, ki so nam študentom dane, so precejšnje in upal bi si trditi, da je v največji meri ravno od nas študentov odvisno, koliko lahko z njo pridobimo. V začetku semestra smo izvolili svete letnikov in s tem tudi zbor študentov, ki zajema vse študente, delegirane iz posameznega letnika in predstavlja najvišji samoupravni organ študentske organizacije. Reči moram, da nam je delo svetov letnikov in zbora študentov uspelo aktivirati, vendar pa so rezerve še precejšnje in upam, da bo njihova angažiranost v prihodnjem semestru še širša, predvsem pa bolj ustvarjalna.

Ce preidem na delo komisij, moram na prvo mesto postaviti komisijo za tisk in informiranost, ki se do sedaj lahko pohvali z uspešnim delom v prejšnjem semestru. Mislim predvsem na naše interno glasilo Krpanov list, ki je resnično postal list vsakega študenta VEKS in ki je po izdaji razgrabljen, saj vlada zanj med študenti veliko zanimanje. Komisija za kulturo je priredila literarni večer s kmečko pesnico Ančko Šumenjak, za katerega moram reči, da glede zanimanja ni uspel, vendar pa je bil za vse prisotne zelo zanimiv in prijeten. Mislim, da so začetki glede takih prireditev na vsak način pozitivni, le da bi moral njihov obseg dobiti podporo širše mariborske študentske populacije. Kulturna komisija je dala v prodajo tudi karte za gledališki abonma, filmski abonma pa teče že ves semester in je glede na številnost zainteresiranih študentov zelo uspel.

Športna komisija je z uspešno organizacijo priprav na ekonomijado in z dostojnim zastopanjem naših barv na športnih srečanjih vseh ekonomskih fakultet Jugoslavije tudi upravičila program, ki si ga je zastavila. Ta komisija je dala v prodajo karte za plavanje v Pristanuu po zelo ugodni ceni. V prihodnjem semestru pa bo na naši šoli stekla interna liga v malem nogometu.

ALJOŠA URŠIČ

KATEDRA

izdaja visokošolska konferenca zveze socialistične mladine na mariborskih visokošolskih zavodih

ureja uredniški odbor:

glavni urednik: drago pišek

odgovorni urednik: mik rebernik

sekretarka uredništva: marija šuta

študentje in visoko šolstvo:

mario vetrih (urednik), darko koren, igor plohl

politika in gospodarstvo:

bojan kovačič (urednik), marjan vešnar, jani šranko, milan lampe

kultura: mitja žitnik (urednik), boris čerpes

likovnost: silvije popovič (urednik), ferdo rakuša (fotografija), milan erič

tehnični urednik: marjan hani

lektor: branka vaupotič

Katedro sofinancirajo: Združenje visokošolskih zavodov Maribor, VK ZSM MVZ, kulturna skupnost Slovenije in SO Maribor. Uredništvo in uprava Ob parku 5, 62000 Maribor, telefon 22-004, tekoči račun 51800-678-81846. Nenaročenih slik in rokopisov ne vračamo. Cena izvoda je 2,00 din (letna naročnina 25,00, za ustanove in podjetja 30,00 din). Tiska CGP Mariborski tisk, Maribor.

IDEJNO POLITIČNO IZOBRAŽEVANJE NA VTS

Na VTS deluje pri KK ZSM idejno – politična komisija, katere naloga je, da usposablja preko izobraževanja študente za samoupravno socialistično delo, ki mora bazirati na marksistični teoriji. Vzgojiti je potrebno aktivni odnos študenta do dela; samoupravljanja in mu oblikovati samoupravno socialistično zavest. Taka naloga pa je precej težavna, saj je težko najti način kako pasivno „bazo“ študentov aktivirati. Konkretne naloge te komisije pa so:

MARKSISTIČNI KLUB

Ustanoviti bi ga bilo treba do srede marca. Ustanovitelj bi bila OO ZK VTS. Klub bi bil v sklopu marksističnih klubov MVZ in pod mentorstvom sekretariata ZK na VTS. Program dela bi naj bil sledeč:

- vzgojno izobraževalno študijsko delo, ki bi naj zajemalo študij marksistične in samoupravno socialistične literature. Ta oblika dela bo obvezna za študente člane ZK. Način dela v klubu bi izhajal iz skupinskega študija in na podlagi diskusij;

- študijsko delo na področju samoupravnega socializma (člani se bodo seznanjali z našimi osnovnimi akti – od ustave do družbenega dogovora o štipendiranju);

- informativno glasilo – le – to bi naj služilo za idejno – politično usposabljanje študentov, ki niso vključeni v delo kluba.

DEBATNI KLUB

Osnovni namen ustanovitve debatnega kluba je, da se prenesejo problemi študentov direktno iz „baze“ in se nakažejo predlogi za rešitev le – teh, ne pa tako kot sedaj, da celotno delo in predlogi prihajajo iz „vrha“. Osnovno delo debatnega kluba bodo debatni večeri. Debatni klub ne bo imel svojega stalnega članstva, ampak bodo debatne večere tvorili vsi, ki jih bo tema debatnega večera zanimala. Takšni debatni večeri bodo zamenjali dosedaj neuspele tribune z razliko, da delo debatnega večera temelji na razpravi vseh prisotnih, ne pa na katederski obliki predavanja. Strokovnjaki, ki bi bili prisotni na teh večerih, bi bili le v pomoč pri vprašanjih; na katera ostali prisotni ne bodo našli odgovora, ki pa bi bili pomembni za tok razprave. Film ali kakšna druga sredstva bodo prav tako v pomoč k kvalitetnejši razpravi (odvisno od naslova teme debatnega večera). Debatni večeri bodo organizirani po potrebi, bilo bi jih naj vsaj deset v enem šolskem letu. Teme debatnih večerov morajo izhajati iz vrst študentov. Ker je pred vrati že druga polovica šolskega leta, je idejno politična komisija pripravila nekaj tem. Ostale teme naj bi predlagali študentje sami preko vprašalnika, ki ga bodo dobili. Predlagane teme so:

Družbeni in samoupravni dogovori o štipendiranju. Kako zagotoviti uspešnejši in hitrejši študij, spolnost in mladi, Marksistični pogled na fenomen religije.

Mario Vetrh

OBVEŠČANJE ŠTUDENTOV – NOVINCEV NA VTS

Dne, 20. 12. 1974, je bil na visoki tehnični šoli informativni dan, za dijake četrtih letnikov srednjih šol, o celotnem programu študija na določenem oddelku, smeri in aktualnih vprašanjih idejnosti vzgoje in izobraževanja.

Na informativnem dnevu so prisotne dijake pozdravili in podali informacije direktor VTS dr. Ljubomir Crepišek, predstojnik strojnega oddelka dr. Anton Jezernik, predstojnik kemijskega oddelka dr. Bogdan Volavšek, predstojnik gradbenega oddelka dipl. ing. Branko Podlesnik, predstojnik elektro oddelka mag. Tine Zorič in predsedniki OO ZSMS na VTS.

O nastanku šole, o njenem razvoju in razvojnem načrtu, o študijskih smereh, oddelkih, študijskih programih, problemih in obštetjskih dejavnostih je v uvodni besedi dijake seznanil dr. Ljubomir Crepišek. Na vprašanja dijakov pa so odgovarjali tudi predstojniki posameznih oddelkov.

Podrobno o študijskem programu (izpitnem režimu, prijavah in odjavah izpitov, odnosu profesor – študent na izpitu, možnostih pritožbe na oceno) pomembnostih predmetov, praktičnem delu, ekskurzijah, študijskih pripomočkih (učbenikih, skriptah, založniški dejavnosti na šoli) o poslovanju šolske visokošolske in študijske knjižnice in o oblikah in načinu študiranja, so dijake seznanili predsedniki OO ZSMS na šoli.

Nadalje so jih seznanili o odnosih med profesorji in študenti, položaju in udeležbi študentov v samoupravnih organih šole, vlogi univerze in posebno o organizaciji ZSMS na šoli, štipendijski politiki, obštetjskih dejavnostih (KUD „Študent“, Katedri, Študentskem servisu, možnostih rekreacije ipd.) o zdravstveni, službi, prehrani, bivanju v študentskih domovih in privatnem sektorju ipd.

Po teh informacijah so si dijaki ogledali šolske prostore in laboratorije.

Za študijsko komisijo na VTS
BRANKO HALOVŽAN

SAMOKRITIČNOST TUDI NA VPS

Do izida te številke Katedre je bilo na VPS nekaj pomembnih sej tako predsedstva OO ZSMS VPS kot sekretariata osnovne organizacije ZK. Pomembneje od sej in sestankov pa je realiziranje posameznih točk zastavljenega programa. Najbolj aktivna je bila vsekakor športna komisija. Študentke in študentje so pokazali mnogo športnih sposobnosti. Na Praviadi v Umagu pa so dosegli celo nekaj odličnih mest. Na športnem, kakor tudi pestrem kulturnem področju, sodeluje VPS z gimnazijo Miroša Zidanska in z vojašnico Slava Klavara. V načrtu pa imajo povezavo z zaposlenimi v tovarni Talls, v zaostanku so z izidom Informatorja IUSTO IURE, kar pa je posledica tehničnih težav.

Organizirali so tudi Odprta vrata šole. Informacije so – dijakom

srednjih šol posredovali profesorji in študentje. Z sproščenim vzdušjem in pa jasnim informiranjem so bili zadovoljni tudi dijaki.

Največji problem obravnavan na vseh sejah pa je, neaktivnost študentov in njihova nezainteresiranost za delovanje v raznih obštetjskih dejavnostih.

DARKO KOREN

KDO NAS BO VODIL?

Franc Šetinc se je na svojem obisku pri mariborskih visokošolskih delavcih dotaknil aktualnih družbeno političnih problemov, ki zavirajo oziroma pospešujejo naš razvoj.

PROBLEMI PRI UVAJANJU USTAVNIH NAČEL

Obveznost državljana kot samoupravnega faktorja našega socialističnega društva je v pravilnem uvažanju naših ustavnih načel v praksi, saj lahko le na teh temeljih potem zahteva varstvo svojih samoupravnih pravic in potreb po demokratičnih odnosih. Pri tem pa so se pokazale nepravilnosti, ki nas vzpodbujajo k odločnejši akciji.

Naše delovanje je preveč formalno – premalo storimo za to, da bi delovni človek res prišel na pozicijo odločanja.

V zavesti naših ljudi mora biti jasno izražena težnja po ne le goli afirmaciji svoje osebnosti v okviru ustaljenih odnosov, ampak tudi v izboljševanju teh odnosov na podlagi ustavnih načel – torej ne samo, da so to, kar so, ampak, da postanejo več.

Doslej delo družbenopolitičnih organizacij ni bilo dovolj intenzivno, spremembe se pokažejo šele po sprejetju nove ustave.

Boja za svoje uresničevanje stališč in ustavnih načel ZK ne more uspešno rešiti znotraj sebe, ampak le v povezavi z ostalimi subjektivnimi faktorji našega političnega življenja – SZDL, ZS, ZK mora biti akcijsko učinkovita, da lahko uspešno pritegne k akciji vse družbeno politične dejavnike.

Boj članov ZK mora biti usmerjen predvsem v uresničevanje ustave – spodbujanje ljudi k aktivnosti in k racionalnejšem boju za stabilizacijo.

PRAVILNA VLOGA DELAVCEV

V nadaljevanju svojega predavanja je Franc Šetinc poudaril tudi zahtevo po uresničevanju in zavzemanju pravih stališč do vrednotenja delavčevega dela in njegovega položaja v službi. Ugotovil je, da delavci kljub ustavnim zahtevam še vedno nimajo dovolj vpliva na delitev osebnih dohodkov. Vpliv delovnih kolektivov pa se mora pretakati na vsa področja samoupravnega odločanja.

Mnogi delovni kolektivi so zaprti sistemi, ki delujejo po načelu, da so sami sebi dovolj. To seveda ni pravilno, zato morajo subjektivne sile čimbolj vplivati na odločitve delovnih organizacij in nakazati možnosti za razne oblike integracij, hkrati pa izboljšati stike z bazo,

Upoštevati je potrebno tudi zahtevo delovnih ljudi, da imajo dovolj besed dovolj resolucij... in preiti k dejanjem. Ker pa je vsaka kvalitetna akcija odvisna od kvalitete informacije, se moramo zavedati, da mora kvaliteta zamenjati količino.

Skrita rezerva našega družbenopolitičnega razvoja ni le politična zavest državljanov, ampak tudi njihov pristop k delu znotraj delovnih organizacij. Jasno je, da nam razvoj gospodarstva ne krni le neusklajena akcija vodilnih organov v gospodarstvu, ampak tudi neresen pristop planskih nalog v kolektivih: proizvodnja nekoratnega blaga; preveč odpadnega blaga; proizvodnja z izgubo; neracionalno obračanje obratnih sredstev itd.

S pravih delom bi torej lahko onemogočili buržoazne kritike, ki izhajajo iz kapitalističnih pozicij in dokazali, da je naša pot edina možna za pravilno afirmacijo delavnega človeka.

MARJAN-DARKO

POMAGAJMO SI

Zadnje dni starega leta se je v Vidmu ob Ščavnici končal seminar, ki ga je v okviru svojega akcijskega programa organizirala Visokošolska konferenca ZSMS mariborskih visokošolskih zavodov. Seminar je bil namenjen predvsem za usposabljanje novih vodstev organizacij ZSMS na MVZ.

Na seminarju, kjer so predavali ugledni družbenopolitični delavci in pa študentje sami, je bilo danih in izmenjanih mnogo konstruktivnih mnenj in predlogov ter zavzetih stališč. Studentje pa so sprejeli nekaj poglobitvenih sklepov po poročilu o delu socialno ekonomske komisije VK ZSMS MVZ. Ti sklepi so:

- o usodi študentov naj se predhodno z njimi pogovarja in izve njihovo mnenje;

- zahtevamo takojšen podpis družbenega dogovora v tistih občinah, kjer še ni bil podpisan;

- apeliramo na delovne organizacije, da izpolnijo svojo socialistično dolžnost ter podpišejo družbeni sporazum;

- cenzus (osnovno merilo za dodeljevanje štipendij) naj se ugotovi po predhodni anketi na UK VK ZSMS in VK ZSMS MVZ;

- zavzemamo se za solidarnostno prelivanje sredstev iz bolj v manj razvite občine;

- otroški dodatek se od štipendij ne sme odšteti. Razlika med najboljšim in najslabšim študentom naj se pri vrednotenju točk zmanjša;
- zaradi boljše in rednejše prehrane študentov, apeliramo, naj družba da svoj delež – nekoliko večji (30 %);

- v Ljubljani in Mariboru je treba začeti z gradnjo novih študentskih in dijaških domov;

- nujno je revidirati 8. člen pogodbe o štipendiranju;

- novincem naj se štipendijo podeli s 1. septembrom in ne s 1. oktobrom, kot predvideva dogovor.

Seminar je po mnenju študentov uspel in upajo, da bodo vsa sprejeta stališča in sklepe upoštevali tudi na višjih forumih.

DARKO KOREN

Ali vedo, kaj je to - ŠTIPENDIJA?

Preteklo poletje je pričel v SRS veljati nov družbeni dogovor o štipendiranju srednješolcev in visokošolcev. Z njim naj bi zagotovili enotno štipendijsko politiko, omogočili šolanje vsem sposobnim učencem v proizvodnji ter različnim dejavnostim hitreje zagotovili več strokovno usposobljenih delavcev. Pri izpeljavi tega dogovora se je spet, kot po navadi, zataknilo. Obljuba je bila, da bo sistem stekel z novim letom, danes, ko smo veselo zakoračili v novo leto, se nam postavlja vprašanje: kje smo?

BEG IZ NERAZVITOSTI

Najbolje bo, da se malce spomnimo, o čem govori nov sporazum in zakaj je sploh do njega prišlo. Najbistvenejši vzrok za spremembo sporazuma je bil ta, da je bilo moč čutiti na majhnem slovenskem ozemlju vse večje prelivanje kadrov in manj v bolj razvita območja. Dosedanje izkušnje so pokazale, da so industrijsko razvita področja silno lahko prišla do kadrov, pri tem pa mnogokrat niso odvajala niti minimalnega prispevka za štipendiranje. Zategadelj je bil sprejet sklep izvršnega sveta, da delovne organizacije odvajajo 0,5 % bruto osebnih dohodkov v skupen sklad, ki bo formiran v občini. Iz tega sklada se potem črpajo štipendije dijakov ter študentov tako imenovane socialne štipendije. Kaj pomeni „socialna štipendija“, bom kasneje obrazložil. Naj poprej povem, da smo se študentje strinjali s takim načinom, ki pa se je žal kasneje izrodil. Nov družbeni dogovor določa dve vrsti štipendij:

KADROVSKA IN SOCIALNA ŠTIPENDIJA

Kadrovska štipendija mora znašati najmanj 450 din. Podeljujejo jo delovne organizacije. Socialno (osnovno) štipendijo pa lahko dobi tisti, ki je poprej zaprosil za kadrovsko in jo je dobil ali ne. Prosilec jo dobi na občini iz skupnega sklada, v katerega odvajajo sredstva organizacije združenega dela. Naj ob tej priložnosti povem, da je ta sklad solidarnosten, kar pomeni, da se bodo sredstva pretakala iz bolj razvitih v manj razvite občine. Štipendija, torej osnovna, se je izračunavala čisto matematično. Od matematič-

nega cenzusa, ki je znašal 1200 din, se je odštela kadrovska in prištela polovica sredstev, ki pripadajo družinskemu članu, prišteje se seveda tudi otroški dodatek. Ob tem pa sedaj nastane ogromno problemov.

IMAGINARNI CENTUS

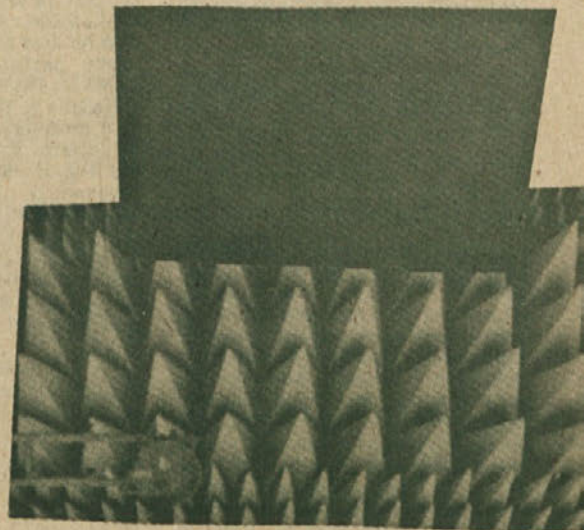
Prvo, kar nas moti, je cenzus 1200 din. Cenzus je izračunan na podlagi ankete iz leta 1972. Med tem časom cenzus ni bil revaloriziran, čeprav je vsem jasno, da so se do letošnjega leta večini artiklov podvojile cene. Ne smemo prezreti, da sta se tudi osnovni življenjski komponenti študentov — hrana in stanovanje — medtem že močno podražili.

REVNOSTI OSTAJAJO REVNOSTI

Drugo, kar nas moti, je avtomatično računsko podeljevanje dohodkov staršev s številom članov družine, čeprav vsi vemo, da je med nami

nemalo kolegov in kolegic, ki od doma, bodisi zaradi tega ali onega vzroka, ne dobijo ničesar. Ne smemo tudi prezreti stotisočernih podatkov, ki nam povedo, da je v naši socialistični Sloveniji razmerje med gospodinjstvi pri materialnem stanju 1:9. Sklep je torej jasen: precejšen del ljudi ne pokrije niti najosnovnejših življenjskih potreb. Zatorej je nujno potrebno določiti mejo, pod katero se polovica dohodka na družinskega člana ne bo odštevala. Ta meja naj bo enaka življenjskemu minimumu študenta. Utemeljitev za to najdemo v sklepu 3. seje ZKS, ki je obravnavala socialna razlikovanja in je ugotovila, da takšna politika socialna razlikovanja pogojuje. Nadaljevanje bi pomenilo silno negativne posledice v naši družbi. Dobro se zavedamo, da socialnih razlik staršev ne bo lahko odpraviti, zato si je treba vsaj prizadevati, da jih s primerno štipendijsko politiko vsaj ublažimo, kajti v

nasprotnem primeru bo šlo zgolj za regeneracijo kadrov. Da je zadeva resna, nam pove že bežen podatek, da na višjih in visokih šolah stagnira oziroma pada procent študentov, katerih starši so kmetje ali delavci. V zadnjih letih je procent upadel iz borih 9 % na 5 %, čeprav po drugi strani vemo, da delavski in kmečki življenjski predstavljajo preko 71 % slovenske populacije. Torej takšen način absolutno ne upošteva, da je nadarjenost otrok razdeljena enakomerno — tako na del, ki ga je Kersnik imenoval „jara gospoda“, ter na drugi del — ljudstvo. Proklamacija socializma izzveni kot najnaprednejši družbeni red, in če si želi zaslužiti to vrlino, mora zagotoviti tudi večjo socialno varnost, ki pa se tudi nenazadnje kaže v boljšem odnosu človek do človeka. Nepravilno se nam zdi tudi prištevanje otroškega dodatka, kajti vemo, da je dodatek namenjen najbolj šibkim družinam. Torej mu

bomo v momentu, ko ga pričnemo prištevati, vzeli njegovo socialno funkcijo. Naše prepričanje je popolnoma nasprotno: otroški dodatek naj se razširi na kmete.

NESORAZMERNE STIMULACIJE

Nadalje nas močno vznemirja 14. člen štipendijske pogodbe, ki pravi, da naj bo razlika med najboljšim in najslabšim študentom 400 točk, kar po sedanjih izračunih znaša 400 din. Nikakor nismo proti stimuliranju, kajti razmišljanja smo začeli s predpostavko, da je študij delo, in če je delo, so tudi nagrade opravičljive. Kljub povedanemu je razpon prevelik, takšen način lahko postane le „finta“ za kampanjski študij, ali v študentskem žargonu „za štrebanje“, ni pa nikakršna stimulacija za interdisciplinarnost, tisti, ki se uči za jutri in ne samo za danes, nikakor ne more opraviti vseh izpitov v juniju. To bi nas vodilo v kontradikcijo, ker po eni strani hočemo širokega, in ne enostranskega, študenta – strokovnjaka, na drugi strani pa ga ravno „zapeljujemo“ in „po-

siljujemo“ v nasprotje željenega. Pa ne nazadnje so ob takšnem načinu močno prizadeti tudi tisti, ki prihajajo iz predelov s slabše razvitim vzgojno-izobraževalnim procesom. Pri branju štipendijske pogodbe nas tudi močno moti, da je na več kot pol strani lepo nanizana vrsta obveznosti štipendistov, med njimi pa ni moč najti niti ene same obveznosti štipenditorja.

KJE SO KRIVCI

Do sedaj je bilo govora le o tem, kako je zamišljen celotni potek štipendiranja, žal pa je razkorak med dispozicijo in realizacijo tako velik, da si ga ne bi smeli dovoliti. Družbeni sporazum še danes, po skoraj pol leta predavanj, vsepovsod ni stekel. Naj za ilustracijo povemo, da ga je pred nedavnim podpisala gospodarska zbornica ter ostali močnejši gospodarski centri. Še prav posebno akuten problem pa je nastal pri podpisovanju med občino in TOZD. Pri tem se je pokazalo, da so bile občine brez moči, krivci pa vsepovsod

drugod. Ne smemo tu kriviti delavcev – občanov, kajti oni ni nikoli rekel: „Tega pa ne bom sprejel!“ Kadar je bilo vprašanje solidarnosti, so bili naši delavci enotni, ni se zgodilo, da bi zatajili. Kar spomnimo se, ko je bil potres v Skopju in pozneje v Banjaluki, ko je bilo treba delati proste sobote za Kozjansko in še ob mnogih drugih primerih. Ob takšnih primerih nismo nikoli slišali iz delavskih ust: „Tega pa ne!“ Torej vidimo, da so bili krivci med „vrhovi“, ki se bojijo, da bodo izgubili privatno kadrovanje iz svojih rok. Vse prevečkrat so se pojavile tendence monopolnega kadrovanja. Biti si moramo na jasnem, da s kadrovanjem ne gre razpravljati privatno. Bojazen je, da se bo privatno kadrovanje podrlo; in to pogojuje dejstvo, da še do danes tri četrtine OZD niso podpisale družbenega dogovora. Zato se študentje sprašujemo, kje je partija, družbeno-politična organizacija, ki je znala tolikokrat ostro in pravilno nastopiti proti posameznikom ter proti deviacijam v naši družbi – mar je tokrat to nemogoče?

ZAHTEVAMO PODPORO

Govorimo, da smo enotna fronta z ZSMS, torej če smó, je nujno, da kot družbenopolitična organizacija analiziramo stanje, ter da jasno in glasno pokažemo tudi na krivce. Zavedati se je treba, da je, ko sporazuma niso podpisale najbogatejše občine, postal to politični problem. ZSMS se mora aktivno zavzeti za to, da se mora študenta obravnavati na vseh nivojih enako, kajti vse pogostejše ga obravnavamo kot proizvod – intelekt, ki bo jutri delal v gospodarstvu kot inženir, ekonomist, torej človek, ki bo razvijal naše gospodarstvo, obenem pa je to tisti študent, ki danes nima denarja, ki mora prosjačiti. Zato zahtevamo, da se naši problemi in naša prihodnost rešuje vedno na isti ravni, vse prevečkrat imamo občutek, da nas, kadar se pogovarjamo o naših zahtevah, nihče ne jemlje resno ali čisto po domače, da nas nihče ne „šmirgla“.

SREČNO NOVO LETO

Problemov je brez dvoma do sedaj že dovolj. Če si je kdo predstavljal, da mu bo novo leto prineslo izboljšanje, ga moramo kar precej razočarati. V letošnjem letu pričakujemo podražitev stanovanja in hrane za okrog 30 do 40 %. Zategadelj smo pristopili k revalorizaciji štipendij. Naj povem, da je akcija skupna z našimi kolegi iz Ljubljane, porast stroškov bomo ugotavljali s pomočjo statističnih metod in ankete 10 % vzorca študentov. Želeli smo dobiti čimbolj aдекватne podatke.

Poskušali smo biti čimbolj realni, zavedali smo se, da je investicija v znanje, gledano dolgoročno, najcenejša investicija in obenem najpomembnejša naložba, kakor tudi predpogoj za hitrejši razvoj družbe, za znanstveni, tehnološki, kulturni razvoj ter napredek vsakega naroda, prav gotovo tudi Slovenskega.

Upam, da moje razmišljanje ne bo neumestno, če bom na koncu malce hudomušen in nas opozoril na problem, ki bo mogoče za marsikoga še posebej neprijeten. Povsod, kjer je veliko mladih, eksistira tudi velika verjetnost za simpatije. Bodite previdni, če je slučajno vaš privlačen subjekt iz druge občine ter če ima socialno štipendijo in seveda, če jo imaš tudi ti, potem bo presneto nerodno, kajti po študiju bosta morala vsak v svojo občino. Torej na začetku raje vprašajte namesto običajnega, če vam je všeč, če je štipendist občine.

Marjan Ramšak

Dan odprtih vrat

Vsako leto potrka na vrata višjih in visokih šol v Sloveniji del generacije srednješolcev. Po statističnih podatkih nadaljuje šolanje približno 90% učencev iz gimnazije 25% srednješolcev iz raznih tehniških šol.

Nesporna je ugotovitev, da se za šolanje na višjih šolah odločajo predvsem dijaki iz nižjih socialnih slojev. Čas študija je krajši in s tem tudi materialna obremenitev družine šolajočega. Stopenjski študij omogoča manjšo mejo tveganja ali bo študent končal ali bo iz raznih razlogov prenehal študirati. Ti razlogi so lahko premajhna predizobrazba, materialni problemi oziroma drugi.

Gospodarstvo pogosto očita vsaki visoki ali višji šoli, da je število diplomantov vsako leto premajhno, da bi pokrilo potrebe združenega dela. Obenem pa komunalni zavodi vodijo v evidenci diplomante, ki žive v večjih centrih in iščejo službo. Niso pa diplomanti pripravljeni sprejeti službe izven večjih centrov. To zopet dokazuje, da je regionalna struktura študirajoče mladine nezadovoljiva. Delno je temu skrivno tudi osnovo šolstvo, ki ob pomanjkanju učiteljev ne more nuditi učencem izobrazbo za srednje šole in se potem raje odločajo za strokovne šole. Pa tudi vse srednje šole ne nudijo zado-

voljive kvalitete znanja. To je včasih posledica neuskkljenih programov srednjih šol. Ti programi pa bi se morali vezati tudi na višje in visoke šole.

Na podlagi vseh teh dejstev lahko ugotovimo, da je realni potencial učencev, ki končajo osnovno šolo in nadaljujejo šolanje v srednjih šolah ob prihodu na višje in visoke šole precej nižji kot povedo to statistični podatki. Osip v prvem letniku je naslednji problem, ki se pojavi po prvem semestru. Seveda je povezan s fiktivnim vpisom in problemi, ki so bili že prej naštet pri prenehanju študija.

Srednješolci iz tehniških šol, razen redkih izjem, se odločajo za nadaljevanje študija v isti stroki. Mnogo večji problem je z gimnazijci.

Osip prvih letnikov je v veliki meri povezan z dejstvom, da se posveča premajhna pozornost njihovi usmeritvi v ustrezno študijsko smer.

Ta usmeritev mora izhajati iz povezanosti osebne zainteresiranosti dijakov za določeno smer študija in družbeno-kadrovskega interesa organizacij združenega dela za tisto smer študija.

Dogaja se, da se srednješolci kadrovsko-stihijsko vpisujejo na nekatere visoke in višje šole. Ta stihija izhaja iz trenutne ugodne

konjunkturo, ki je povezana z ugodnim zaslužkom v službi in visoko štipendijo v času šolanja. So pa tudi takšni vplivi, kjer starši izberejo poklic svojih otrok.

Tekom študija v prvem letniku se pokaže pri mnogokaterem, da je izbrana smer študija zanj neustrezna, ga ne privlači in opusti študij in se naslednje leto prepíše drugam.

Jasno je, da so takšna prehajanja povezana z visokim finančnimi obremenitvami in kvaliteto dela višjih in nižjih šol.

„Dan odprtih vrat“ je informativni dan, ko pridejo bodoči bruci na višje in visoke šole, da se seznanijo in usmerijo v nadaljnje izobraževanje. Mislim pa, da „Dan odprtih vrat“ ne more rešiti tega problema. Prejšnja leta je bilo še slabše, ker je za vse višje in visoke šole v Sloveniji veljal isti dan. Letos so na MVZ prvič uspeli pridobiti lastni dan.

Vsako leto se pedagoški delavci trudijo skupaj s predstavniki študentov, da zainteresirajo dijake za svojo smer študija. Vse spominja na veliko licitacijo, katera šola ima lepše prostore, boljše možnosti za delo, predavalnice, laboratorije,

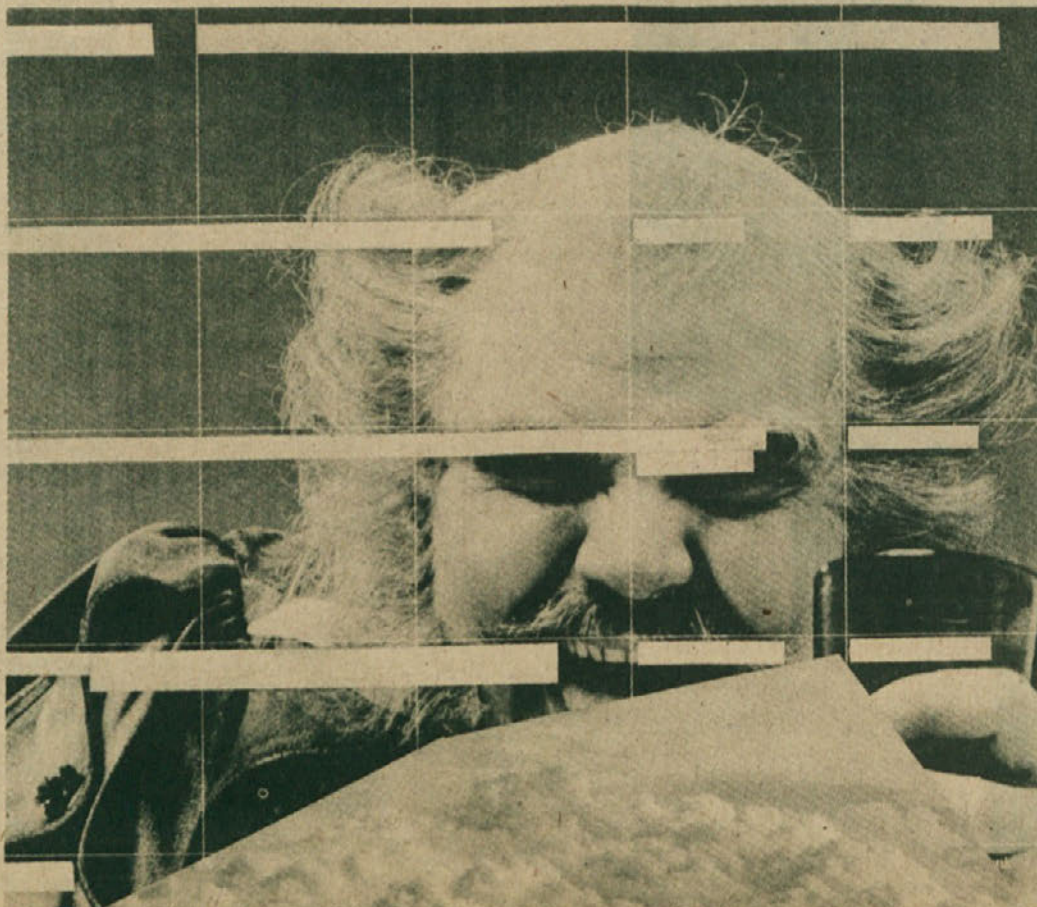
znanstveni potencial, bolj organizirano možnost za študij iz strokovne literature. Nihče pa ne polaga dovolj pozornosti na sposobnosti teh potencialnih študentov za določeno smer študija in njihovo skrito osebno nagnjenje. S tem pravzaprav podpiramo stihijske vpise na smeri, kjer je povpraševanje za določenim profilom strokovnjaka v tem trenutku, že čez nekaj let ga pa ne bo več toliko itd.

Enodnevno usmerjanje je odločno premalo. To nalogo morajo prevzeti pedagoški delavci in svetovalci v osnovnih in pozneje v srednjih šolah. Sposobnosti moramo usmerjati in razvijati na marksistični osnovi.

Porazen izraz v visokem in višjem šolstvu pa poveča tudi dejstvo, da diploma ni vedno odraz pridobljenega znanja, oziroma za določeno znanje ni mogoče dobiti diplome, čeprav presega meje ustaljenih zahtev naše družbe.

Diploma je še vedno statusni simbol za prodobitev ustreznega materialnega položaja v družbi. Tako se lahko vprašamo o, ali se mogoče mladina le ne uči zaradi pridobitve znanja, marveč pridobitve diplome. Marsikateremu je mati dejala: „Pojdi študirat, da se ti bo bolje godilo!“

Iztok Stavežinsky

Usmerjeno izobraževanje

„Vzgojno izobraževalni sistem bomo preosnovali tako, da bo delovnemu človeku v vsej delovni dobi omogočeno stalno izobraževanje. Ker sedanji koncept sistema vzgoje in izobraževanja, onemogoča učinkovito uveljavitev načela stalnosti izobraževanja, je treba čimprej odpraviti tradicionalno delitev šolstva na osnovno, srednjo in visoko stopnjo in uveljaviti sistem, ki bo imel svojo osnovo že v zgodnji otroški dobi, po osnovnem oziroma temeljnem izobraževanju in vzgoji na razvejane vendar funkcionalno povezane oblike usmerjenega izobraževanja vse do akademskih znanj.“ (Iz stališč in sklepov 7. kongresa Zveze komunistov Slovenije).

KJE SMO DANES???

Gornjih nekaj stavkov povzete po stališčih in sklepih 7. kongresa ZKS predstavlja najširšo akcijsko osnovo za celotno delo na področju vzgoje in izobraževanja v naslednjem obdobju. Zato usmerjeno izobraževanje ni le reforma ali vrsta reforme sedanjega obstoječega vzgojno izobraževalnega sistema, ampak je usmerjeno izobraževanje-revolucija v pojmovanju vzgoje in izobraževanja, je bitka za uveljavitev najbolj celovitega in najbolj humanega sistema vzgoje in izobraževanja. Zahteva korenite spremembe obstoječega sistema, zahteva nastajanja popolnoma novega in je torej prava REVOLUCIJA.

Srednje šolstvo je na danšnji stopnji brez dvoma v nasprotju z načeli, na katerih temelji naša

samoupravna socialistična družba. Je institucionalno medsebojno ločeno, razen redkih izjem brez horizontalne in vertikalne povezanosti. Splošna izobrazba, ki jo daje srednje šolstvo, pa je močno različna. Vrsta mladih ima tudi omejene možnosti za izobraževanje, pa najsi bo to na srednjih ali visokih šolah. Visoko šolstvo je še vedno preveč zaprto, študijski proces pa organiziran pomanjkljivo.

Vsled vsega tega torej ni čudno, da se še vedno ukvarjamo z osipom, odstranjevanjem balsta iz učbenikov in predmetnikov ter učnih načrtov. Da imamo zelo dolgo dobo študiranja, da imamo velik vpis na višje in visoke šole pa zelo, zelo malo diplomantov. Za samoupravne odnose znotraj šole se pravkar začnemo konkretno dogovarjati. Materialni položaj šolstva pa je bil do nedavnega odvisen od proračunov... Ugotovimo lahko, da je sfera vzgoje in izobraževanja malo manj kot odtuejena. Zato je potrebna...

REVOLUCIJA V IZOBRAŽEVANJU

Sistem usmerjenega izobraževanja mora odpraviti prenatrpanost učnih načrtov in učbenikov in obračunati z zakoreninjenim, zavrtim modelom šole. Samoupravljanje mora biti pravica in dolžnost vseh udeležencev učno-vzgojnega procesa, prav tako tudi učencev, študentov in delegatov širše družbene skupnosti. Cilj, ki ga moramo doseči, je ukinitve sedanje

odtujenosti izobraževanja od dela in obratno. Za dosego tega postavljenega cilja je potrebno in nujno angažirati vse družbene dejavnike socialistične vzgoje od družine preko vzgojnih in izobraževalnih ustanov in družbenopolitičnih organizacij, do založnikov, tiska, radia in televizije.

Menim, da je ravno angažiranje vseh družbenih dejavnikov, ki imajo kakorkoli opraviti z vzgojo in izobraževanjem eden temeljnih pogojev, ki jih je potrebno zagotoviti za dosego postavljenega cilja. Ni šola edina odgovorna in kompetentna, saj so tu tudi druge institucije, ki se vežejo nanjo. Napovedane reforme so se že prevelikokrat zaletavale v šolo samo in se na njej tudi razbijale. Potrebno je maksimalno angažiranje vseh kompetentnih dejavnikov. Pedagogi so večkrat povedali, da se še tako prizadevna angažiranja njih samih in drugih, ki jim pomagajo, razvedenijo ob komercialni uvozi politiki filmskih distributerjev, ob poslovnih politikih naših založniških hiš. Zastavljene vzgoje v šoli zatorej ne sme rušiti vzgoja v družini, ne sme je rušiti komercializacija filmov, založnikov; kulturna politika, politika v telesni kulturi itd. Vedeti moramo: USPELI BOMO le pod pogojem, da bomo izvedli korenite spremembe tudi pri drugih dejavnikih, ki vplivajo na učnovzgojni proces. Potemtakem bomo morali verjetno vzporedno ustrezno reševati in usmerjati tudi družbeni, materialni in samoupravni položaj kulture, specializiranih mladins-

skih organizacij, položaj, mesto in vlogo družine...

Naloga strokovnih institucij je, da čimprej povedo kako konkretno usmerjeno izobraževanje izgleda in poteka. Imamo izhodišča in zastavljen cilj. Imamo tudi že modele, kako naj bi izgledalo usmerjeno izobraževanje, ki zahteva korenite spremembe obstoječega ne le v sistemu izobraževanja in vzgoje, ampak v vseh dejavnikih, ki vplivajo na vzgojo in izobraževanje. Usmerjeno izobraževanje je torej revolucija v izobraževanju. Zato tudi

MORAMO USPETI

kajti usmerjeno izobraževanje postavlja pred nas najširšo fronto vrste dejavnosti na precej različnih področjih. Usmerjeno izobraževanje ni muha enodnevnica. Mora biti kontinuiran proces ustvarjanja humanega in celovitega ter samoupravnega organiziranega procesa vzgoje in izobraževanja, ki pa ga mora usmerjati in ocenjevati, le združeno delo. Vsi napor in delo v usmerjenem sistemu vzgoje in izobraževanja pa morajo biti namenjeni izključno le koristim hitrejšega osvobodjenja dela, kvalitetnejši organiziranosti proizvodnega procesa in zagotavljanju odločujoče vloge delavca v združenem delu. Zastavljeni cilji so visoki in daljnosežni, vendar pa dosegljivi. In s skupnimi močmi smo jih sposobni realizirati, kajti stališča sprejeta na zadnjih kongresih nas obvezujejo, da vložimo vse napore in da jih realiziramo brez omahovanja.

Darko Koren

Na Pohorju je bil seminar aktivna ZK MVZ. Naj omenimo samo nekaj področij tematskih razprav, ki so sicer bile zelo pestre in konstruktivne:

- zakon o visokem šolstvu;
- statuti MVZ,
- samoupravna interesna skupnost,

- reforma visokega šolstva,
- idejni pojavi na MVZ.

Navedel bi le del problematike, o kateri bi v teh trenutkih bilo treba posebej razmišljati in ki je pomembna pri daljni kreaciji odnosov na MVZ, gledano povsem s stališča študentov. Posebej je potrebno poudariti aktivno vlogo ZSMS v boju za vsebinski koncept nove univerze, ki bo imela samoupravno socialistično usmeritev. Pomembna je aktivna vloga študentov pri razvoju vsebinskega koncepta posameznega visokošolskega zavoda. Dogajalo se je in se še dogaja, da so različni idejni projekti, elaborati in podobno, sicer pripravljeni, vendar o le-teh študent je kaj malo vemo, oziroma jih sploh ne poznamo. Jasno je, da študent, ki ni seznanjen z aktualno problematiko mariborskega visokošolskega sre-

Dogodki se razvijajo

dišča, na more v tem dograjevanju aktivno sodelovati. Zato je brez dvoma potrebna konkretna predstavitve vseh programov razvoja čim širšemu krogu študentske populacije.

Omeniti je potrebno tudi problem konstituiranja TOZD na visokošolskih zavodih. Imeli bomo primere, ko bodo na MVZ konstituirani TOZD ali več njih v okviru visokošolskega zavoda. Tukaj je treba poudariti to, da pri ustanavljanju TOZD ne smemo biti pesimistično razpoloženi (stroški, tehnični problemi, itd) in gledati na svoje interese. Izgrajevati se morajo po svojih načelih v okviru ustanovnih principov.

Pravzaprav zveni nekoliko smešno, toda nekateri visokošolski zavodi še nimajo urejenih statotov in s tem tudi ne-med drugim-aktivne vloge študentov v samoupravnem in študijskem procesu. Ne smemo in ne

moremo še kar naprej ponavljati sedaj skorajda že fraze: študent... izobraževalnega procesa, ampak ga moramo točno opredeliti, začrtati njegovo vlogo in delovanje na šoli.

Pri samoupravnem organiziranju je treba razpravljati o pomenu in vlogi delegatov v samoupravnih organizacijah na šoli. Proučiti je potrebno, ali so delegati dovolj informirani in ali resnično predstavljajo njihova stališča resnično mnenje baze, ki jih je v najpomembnejše organe šole (pedagoško-znanstveni svet, itd.) delegirala. Dogaja se namreč, da skorajda večini delegatov delegacijski princip ni znan in čeprav oni z dobro voljo neke sedijo, vendarle ne razmišljajo v imenu mase, temveč predvsem v svojem imenu. Seveda pa mora biti delegat razgledana, formirana osebnost, ki kot takšna resnično lahko predstavlja tisti del študentov, ki ga je izbral in mu s tem izrazil vso

podporo in zaupanje. Tako bi bilo v okviru MVZ potrebno organizirati dodatno izobraževanje delegatov, kjer bi se seznanili z mehanizmom delegatskega principa, ki je posledica uveljavljanja novih odnosov, zapisanih v ustavi.

Iz zgoraj navedenega izhaja, da je potrebno ustvariti na MVZ močno informacijsko mrežo, katere nosilec naj ne bo samo osrednje študentsko glasilo „Katedra“, temveč tudi glasila posameznih šol. Pomembno je to, da glasila po šolah ne smejo biti čisto informativnega značaja in obravnavati stvari, ki le seznanjajo študente z različnimi dogajanj na šoli. Glasila morajo biti osveščujoča, morajo osveščati študenta, kot enega od nosilcev izobraževalnega procesa. Zagotoviti bi bilo potrebno sodelovanje čim širšega kroga študentov pri ustvarjanju posameznih glasil, saj bi s širokim razmišljanjem o problemih, ki se tičejo neposredno njih, v veliki meri pripomogli k skristaliziranju pomembnih vprašanj, ki so zaenkrat še nerešena, ki so odprta, so pa predmet številnih in permanentnih razprav.

Bojan Kovačič

Bo naše mesto le za krampom?

ZNANOST NI ZGOLJ BESEDA

Znanost je stvarna oblika spoznanja, moč resnice, (Jovan Andrijašević). Pretvarjanje nauke u neposredno proizvodno snagu. To geslo se bomo morali študentje naučiti na pamet. Ne le zaradi tega, ker je lepo zvaneče, lepo za uho ali srce, ampak zato, ker vsebuje kanček vesoljne resnice, kanček absolutnega – znanost ne sme biti za okovi, saj nam potem znanost kot takšna ne bi služila. In resnica je v službi človeštva. Vendar pa se moramo zavedati, da znanost, ki ni preverjena v praksi, ostane na papirju in se kmalu sprevrže v neracionalno ideologijo. S temle poetičnim uvodom bi pričel razgradnjo dela, oziroma možnost za delo študentov pri realizaciji študijsko-raziskovalnega projekta Slovenske gorice. Ker poznam podrobneje le VEKS programa, bom poskušal izvesti nanju aplikacijo.

Prve korake smo naredili. Določene so naloge, okvirno postavljeni cilji in poti do njih, pa nič več. Tukaj se je vsa reč ustavila. Naša neznanka je realizacija tega študijskega projekta, takšna realizacija, ki bi se uspešno vključila v redni študijski proces.

V študijskem programu na VEKS sledimo zahtevam prakse, poleg tega pa dajemo tudi osnove za kvalitetnejšo izvedbo posameznih nalog v praksi. To je teorija – možnosti, da bi študent preizkusil znanja v praksi, pa nimamo.

VEKS je nosilec dveh programov – gospodarskega in turističnega. Mentorji so profesorji, vodje timov pa asistentje; samo delo bo potekalo v RDG – raziskovalno – delovnih grupah.

STIMULACIJE ZA ŠTUDENTE

Najvažnejša stimulacija je vsekakor izboljšanje odnosov študent – profesor, do česar mora, ob konkretnem delu na projektu, vsekakor priti. Mentorji pa so poleg tega določili še naslednje stimulacije:

- za končne tekste ali opravljeno delo v zvezi z anketiranjem bodo študentje prejeli določeno nagrado (materialno);
- izvršena dela se bodo štela za seminarjska ali celo diplomatska dela;
- sodelovanje pri delu se šteje kot aktivna udeležba v raziskovalnem oziroma pedagoškem procesu.

PRVE PREPREKE

V današnjem razvoju potreb po znanosti in raziskovalnemu delu, je mogoče zaslediti noviteto v tem, da se posamezni vidiki raziskovalnega dela zlivajo v edinstven proces, ki revolucionarno spreminja družbene odnose – poleg tega pa mora v osnovi spremeniti tudi odnos v študijskem procesu, kot temelju za znanstveno-raziskovalno delo. V tem je velika odgovornost pri realizaciji študijsko-raziskovalnega projekta Slovenske gorice, in prav ta odgovornost zahteva vso resnost in angažiranost. Pojavila pa se je skepsa. In to ne skepsa pri osnovnih izvajalcih programa – študentih, ampak pri vodstvu – mentorjih. In ta skepsa je upravičena.

Za delo na realizaciji projekta je na razpolago le še semester in pol, saj se predpostavlja (v terminskem planu projekta), da se bo pristopilo k dokončnemu oblikovanju podatkov že ob koncu prvega semestra v

šolskem letu 1975/76. To pa je žal neizvedljivo. Zakaj, bom skušal argumentirati takole:

1. nerealen obseg nalog prve faze dela. Vodje programov so sestavili plan, kakršen bi odgovarjal določeni znanstveno-raziskovalni ekipi, z neomejenim delovnim časom in s precejšnjimi razpoložljivimi sredstvi (gospodarski program ima kar 12 točk, turističen pa 5). S tem smo prekoračili okvire, ki si jih je projekt zastavil. Projekt ne sme biti raziskovalno-znanstvena študija, kajti v tem primeru bi jo lahko opravil odgovarjajoči zavod, ampak predvsem „študijsko“ raziskovalni projekt.

2. Obseg nalog smo prekoračili tudi zaradi časovne omejitve – semestra in pol, kolikor ga daje na razpolago terminski plan.

3. Dvomljiva je tudi izvedba programa zaradi skepse, ki so jo pokazali mentorji – v moralnem pogledu bi morali zavzeti bolj optimistično stališče.

4. Pomanjkanje odgovornosti – pokazalo se je, da so vodje timov s samim projektom slabo seznanjeni, ali celo neseznanjeni.

5. Prepozna informiranost – študentje so informirani o tem projektu (ki bi jim naj omogočil samostojno delo in razbitje togega študijskega procesa) nepopolno in z zamudo seznanjeni, če upoštevamo obseg nalog in terminski plan.

Vsemu temu botruje slaba organizacija ali neresen pristop k delu. Študentje bi morali sodelovati že pri izgradnji zasnov programov, kajti na tak način bi se resno vključili v delo in sprejeli vso težo odgovornosti ter ne bi bili le izvajalci programov, dirigirani do takšne meje, ki onemogoča sprostitev kreativnih sposobnosti. V sklopu študijskega programa imamo na VEKS namreč predmete, kot so: raziskava trga, marketing, obdelava podatkov, ... in bi lahko teorijo, pridobljeno pri teh predmetih, prav koristno uporabili.

VSEBINSKA SPREMEMBA

Z rešnim izvajanjem študijsko-raziskovalnega projekta Slovenske gorice v praksi, imamo možnost za globalno spremembo samega študijskega procesa, oziroma metode predavanja, in sprejemanja znanja na naših visokih šolah. To bi bila kvalitativna sprememba, ki bi izvedla (in ima možnost izvedbe) revolucionaren preobrat – seveda v pozitivnem smislu – skok iz togega načina prenosa znanja (po metodi ex katedra), golega memoriranja in kampanjskega učenja, v razvoj dinamičnega dela in soustvarjanja obeh – študenta in profesorja.

Na sedanjí stopnji razvoja družbe bi ta skok v družbi ne predstavljal takšne revolucije, kakor znotraj samih šol, ampak evolijski, prepotreben razvoj – prehod iz togosti v dinamičnost. Študent in profesor morata biti soustvarjalca študijskega procesa. Tega ne pojmujem kot enakopravne vloge pri delitvi znanja, ampak pri sprejemanju in podajanju znanja (v končni fazi je tukaj zaobsežena tudi delitev znanja), torej pri odnosu študent – učitelj. Ta odnos pa nas sedaj ne zadovoljuje. Zakaj? Zato:

1. ker ima vsak profesor predpisan določen učbenik, (skripta, knjiga, ...), katerega vsebino se je potrebno „napiflati“;

2. ker profesorji vse premalo vključujejo v aktivno delo študenta (v okviru študijskega procesa);

3. ker tak sistem ne nudi študentu samostojne izgradnje samoupravnih osebnosti in obsega znanja. To argumentiram s tem, ker je točno predpisan učbenik, ker se je potrebno naučiti le to, kar je predpisano, ker študent nima na razpolago dovolj časa, da bi primerjal podano profesorjevo znanje z znanjem drugih avtorjev, da bi debetiral o tem, ...;

4. ker na podlagi tega ta proces predstavlja goli formalizem, ki ubija kreativnost in raziskovalni duh v študentih, do česar pa, če gledamo širši družbeni razvoj, ne sme več prihajati.

Te točke bi naj prikazale problematiko, ki sem jo lahko zajel – verjetno je problemov še več. Dejstvo pa je, da se v vseh samoupravnih aktih poudarja kot temeljni akter za družbeni razvoj izobraževanje, znanost in raziskovalno delo. Zaradi tega je potrebno poudariti velik pomen pravičnega pristopa k realizaciji projekta Slovenske gorice. Pri tem naj študentje ne bi bili le fizični delavci, ampak predvsem raziskovalci!

S tem pa ne smemo pozabiti tudi na pravičen pristop k preverjanju študentovega odnosa do študija. Pri raziskovalnem projektu, ki bo omogočil neposreden kontakt med študentom in profesorjem, bo to vrednotenje lahko izvedljivo.

TEHNIČNE MOŽNOSTI IZVEDBE

Naloga študentov naj bi bila v odkrivanju konkretnega mehanizma odvijanja raznih procesov na zakoličenem področju in pa tudi interpretacija vzročnih vezí teh procesov.

Študijski proces nam mora dati možnost angažiranosti pri raziskovalnem delu v takšnem obsegu, da ne bomo sposobni le prenosa sprejetega znanja, ampak tudi samostojne obdelave podatkov in odkrivanja novih metod pri zbiranju podatkov. Tako imamo na VEKS v bodoče možnost vključitve v študijski proces (in s tem tudi vključitve v realizacijo naših programov projekta Slovenske gorice):

1. interni TV sistem; s prenosno kamero je možno izvesti snemanja na terenu in potem z rezultati snemanja seznaniti čim širši krog študentov (koristno pri obravnavi problematike.);

2. za izbrane podatke bomo lahko uporabljali avtomatsko obdelavo podatkov, kar bi koristilo:

– praktični uporabi obsorbiranega znanja,

– hitrejši obdelavi podatkov in s tem večji možnosti prehoda na druge naloge,

3. možnost publiciranja podatkov – v tiskarni VEKS – s čimer bi zadostili zahtevi po množičnem informiranju.

Koliko od tega bo sprejeto v realizacijo projekta in koliko ne, ni odvisno le od dobre volje profesorjev in vodstva šole, ki bo tako moralo prilagoditi urnik predavanj praktičnemu delu na terenu, ampak seveda tudi od želje študentov samih, po uporabi teh najsodobnejših metod v študijskem procesu. Zaključil bi z mislijo, da je utrjevanje vezi ekonomskih znanosti s prakso – z dejavnostjo delovnih organizacij, krajevnih skupnosti in občin – na današnjem nivoju in tempu družbenega razvoja potrebno; to pa nam omogoča pravičen pristop k realizaciji projekta Slovenske gorice.

Marjan Vešnar

Neaktivnost ali nezainteresiranost študentov PA

Oh, ta večna študentska neaktivnost. Spremlja nas že vrsto let in se je ne moremo otresti. Ali se je res ne moremo ali se je nečemo?

Privoščil si bom študente pedagoške akademije in jih skušal napeljati, da bodo o tem vsaj začeli razmišljati. Mislim, da je ta tema prav sedaj aktualna, saj smo letos na PA ustanovili vrsto interesnih dejavnosti. Pri vpisu je vsak študent izrazil željo, na katerem področju bi želel aktivno sodelovati.

Poglejmo, katere interesne dejavnosti smo uvedli:

- recitacijsko-dramska skupina (mentor Marjan Bačko),
- literarno-novinarska skupina (mentor Mirko Čepič),
- planinska sekcija (mentor Sonja Marič),

- foto-filmska sekcija (mentor Amand Popotnik),
- šahovska skupina (mentor Mladen Tancer),
- pevski zbor (zborovodja Ivan Verbančič).

Sekcije so začele delati. Udeležba pa ni bila ravo zavidljiva. Prvi vzrok za to so urniki! Če presediš domala ves dan na predavanjih, vajah in seminarjih, in če ti zvečer slučajno še ostane nekaj časa, je težko reči, da si še sposoben kaj napraviti. O seminarjskih nalogah, ki jih ne manjka pri nobenem predmetu, in o raznoraznih referatih, rajši ne bi govoril. Treba bo najti nekaj olajšav, da bo ostalo več časa za aktivno redno delo v raznih sekcijah in na kakšnem drugem področju. Vse to

je študentom mariborske pedagoške akademije zaenkrat onemogočeno!!

Bodoči učitelji bi morali zajeti širok krog delovanja, torej biti vsestransko delujoči. Študent, ki se usposablja za poklic učitelja, ne more in ne sme biti pasiven. Najtežje je študente pridobiti za izvenšolsko delo, ki BI MORALO BITI SEŠTAVNI DEL ŠTUDIJA. Študij in aktivno izvenšolsko delo sta prestrogo ločena in prav v tem tiči neaktivnost študentov. Ne morem si predstavljati dobrega in uspešnega učitelja, ki ne napravi vsaj še nekaj stvari, ki niso zabeležene v učnem načrtu. Tak bo vedno ostal pasivnež, s katerim bo lahko vsak ravnal, kot se bo mu zdelo.

Zelo pomemben pa je seveda način, kako pridobiti študente za aktivno delo. Izognimo se groženj in prisile. Z njimi bomo dosegli

nasprotno, kot si želimo! Rešitev je preprosta: treba je vključiti aktivnost v oceno novo pečenega učitelja, ki si prizadeva zapustiti PA in oditi na delovno mesto. Ne bi se smeli zadovoljiti samo s kupom na pamet naučenega znanja, ga oceniti in študent je postal učitelj, ki vse zna. Seveda je treba aktivnost prej časovno omogočiti.

Študentje PA, vprašajte sami sebe: ali smo aktivni delavci ali pasivni computerji, ki samo registriamo podatke in jih nato, ko pride čas, izbruhamo iz sebe? Znanje je treba prenesti v prakso! Trenutno lahko to naredimo s tem, da se aktivno udeležujemo v študentskih zadevah.

Ne verjamem, da gre za nezainteresiranost. Treba je najti le pravi čas in pravilno količino dela, ki ga človek zmore opraviti!

DRAGO GUMZEJ

Študentovi prebliski

OB PREDAVANJU PODPREDSEDNIKA RIS ZVONETA DRAGANA O DOLGOROČNEM DRUŽBENO-EKONOMSKEM RAZVOJU SR SLOVENIJE — NA VEKŠ MARIBOR

V okviru predavanj „Mariborske tribune“ je Zvone Dragan, pod naslovom „Naše perspektive v gospodarstvu“, podal razlago resolucije o dolgoročnem družbeno-ekonomskem razvoju Slovenije in Jugoslavije ter postavil tudi nekaj svojih kritičnih pripomb — izhodišč za javno razpravo. Njegovega predavanja ne bi zajeli v celoti, pač pa bi se dotaknile nekaterih problemov.

Sprejeta je dolgoročna usmeritev naše gospodarske politike in v obliki resolucije podana v javno razpravo. Resolucija zajema razvoj slovenskega gospodarstva od leta 1976 do 1985. Slovenija je prva sestavila takšno resolucijo, zato so se pojavile težave — neusklajenost naših potreb in zahtev z ostalimi republikami, istočasno pa tudi prednosti — možnost točne definicije specifičnosti naših potreb in zahtev.

- Naše gospodarstvo si želi:
- racionalno dolgoročno ekonomsko politiko
 - obvladovanje inflacijskih tokov;
 - izboljšati strukturo (v delitvi dela);
 - vključiti se v mednarodno delitev dela;

- razviti prvine jugoslovanskega tržišča;
- sočasno in kontinuirano planirati.

Pri tem pa je potrebno poudariti in razčistiti:

1. kaj je skupnega v Jugoslaviji;
2. opredeliti specifičnost — po republikah.

1985 leta bo (zaradi izboljšanja — ali za izboljšanje finančnega razvoja) veljalo:

- povečanje zaposlenosti: s pospešenim razvojem tistih gosp. panog, ki so sedaj v razvoju ali na začetku razvoja;
- zmanjšanje začasne zaposlenosti v tujini;
- 72 % od zaposlenih v Jugoslaviji bo kvalificiranih delavcev (ni rečeno kakšna bi naj bila ta kvalifikacija!);
- 34000 raziskovalcev v Jugoslaviji;
- povečanje materialne osnove;
- povečanje izvozne sposobnosti gospodarstva;
- pospešen razvoj nerazvitih področij;
- obvladovanje socialne diferenciacije...

Potrebni so globlji posegi v način samoupravljanja v celotnem gospodarstvu. Tuji vplivi (negativni) naj ne bodo opravičilo za našo neaktivnost in neangažiranost, pač pa vzpodbuda za še boljše delo. (Z.D.)

Ni jasno, kakšno je to boljše delo, kajti zavedati se moramo, da smo šele na začetku izgradnje samoupravne socialistične družbe in nimamo izgrajene še niti svoje ekonomske teorije. Ob krpanju tujih ukrepov in ob njihovem uvajanju v našo prakso, pa mora nujno priti do razkorakov.

V naslednjih 10 letih se bo število raziskovalcev iz 15000 (sedaj) dvignilo na 34000. Upamo, da se bo s tem dvignila tudi kvaliteta in racionalnost raziskovalnega dela.

V resoluciji o dolgoročnem razvoju SRS in SFRJ je zopet neustrezno obdelana agrarna politika. Že od vojne sem smo pričra zapostavljanja našega kmetijstva in na podlagi tega njegovega stihjskega razvoja. Ta družbena neodgovornost je pripeljala že večkrat do kriz (problemi z mesom, sladkorjem, oljem...). V sedanjem razdobju (zadnjih pet let), ko je svetovna prehrambena kriza na obzorju, bi nas to lahko že zresnilo. Hrana je prvi faktor, ki omogoča življenje vsem živim bitjem — po čem se ločimo ljudje od njih?

Naše zdonce je treba sprejeti z odprtimi rokami (Z.D.)! Že, saj so naši državljani in spadajo k nam — vendar pa me boli nekaj! Vsak zdomec zahteva le dvoje: primerno zaposlitev (s primernim zaslužkom) in stanovanje. Stanovanje je seveda prva zahteva. Pa me zanima nekaj. Kdo je bolj upravičen do družbenega stanovanja: delavec, ki je v času kriz delal za našo družbo in krizo s svojim delom premagal, čeprav je komaj preživel, ali delavec, ki je v želji za večjim zaslužkom pomagal pri bogatenju kapitalistu in pozabil na svojo dolžnost — krepitev samoupravnega socializma? Ob želji za boljšim zaslužkom pa je celo pozabil na to, da je razbil temelj naše družbe — svojo družino!

Politika in sodelovanje z deželami v razvoju je pomankljivo formulirano v resoluciji (Z.D.). — Ali ni bila Jugoslavija tista, ki je pričela združevati neuvrščene in se med prvimi povezovati z deželami v razvoju? Zakaj sedaj to odstopanje? Moč je še vedno le v povezanosti!

V. M.

Šele sedaj, ob tako močni inflaciji in padcu vrednosti dinarja, razumem tisti prastari rek: kdor hitro da, dvakrat da!

Tovarniški, lepo bi bilo slišati, da se tudi delavci borijo za vaše pravice. Gradnja, uveljavljanje delavčevih pravic. pa še neboj najrazličnejših družtev in vsi se borijo za čvaranje, varstvo, Imano-sindikat, socialistično ozavaz delovnih ljudi, zvezo komunistov.

Čas obračunov in čas želja

V prejšnji številki Katedre smo nekaterim vplivnim možem v mariborskem visokem šolstvu postavili novoletno vprašanje: KAJ POMEMBNEGA SE JE ZGODILO NA VAŠEM PODROČJU DELA V LETU 1974 IN KAJ PRIČAKUJETE OD NOVEGA LETA 1975? Zaradi pomanjkanja prostora nismo mogli vseh odgovorov objaviti v prejšnji številki, pa smo to storili sedaj. V imenu bralcev se za odgovore vsem najlepše zahvaljujemo.

Dr. VLADIMIR BRAČIČ, PREDSTOJNIK ZDRUŽENJA MVZ:

V razvoju socialistične Jugoslavije pomeni leto 1974 zgodovinsko leto, saj sonova ustava ter sklepi in stališča jugoslovanskega in slovenskega kongresa zveze komunistov zaključili eno obdobje in trdno zakoličili nadaljno pot razvoja naše samoupravne socialistične družbene skupnosti. Programirani razvoj že ima in bo imel v bodoče še bolj neposreden vpliv na življenje in razvoj vsakega posameznika in vseh oblik združenega dela.

Ustava in kongresni sklepi so tudi visokemu šolstvu odločno začrtali nova pota razvoja. Dokončno je odtrgana popkovina, ki je visoko šolstvo še vezala na klasično državno administracijo in ga držala kot neko posebno dejavnost, ki je bilo v veliki meri po zaslugi konzervativne tradicije in z njim povezanega elitništva odtrgano od neposrednega vpliva delavcev, ki ustvarjajo materialna sredstva za njegovo dejavnost in sprejemajo v združeno delo njegovo proizvodnjo – storkovne kadre. Visoko šolstvo mora čimprej stopiti s trona vzvišenosti in se vključiti kot organski del v združeno delo. Le tako bodo delavci v visokošolskih temeljnih organizacijah združenega dela lahko svobodno in enakopravno menjavali svoje delo z delavci v drugih temeljnih organizacijah združenega dela.

V okviru združenja visokošolskih zavodov v Mariboru smo se skozi vse leto ukvarjali s to problematiko. Izhajajoč iz mnogih pozitivnih izkušenj iz preteklega obdobja smo iskali ustrezne rešitve, kako se samoupravno konstituirati v okviru delovne organizacije; da bi zagotovili resnično enakopravno sodelovanje pri upravljanju x doktorjev znanosti. Kaže, da bo leto 1974 tudi rekordno po številu diplomantov, delavcev zavoda, študentov in t. i. porabnikov; kako in s kom se povezati v posebno interesno skupnost usmerjenega šolstva; kako vskladiti interese v okviru visokega šolstva itd. Mislim, da smo pri tem delu o osnovi pravilno doumeli vsebinske zahteve reforme. Seveda pa smo se in se še srečujemo tudi z oportunitizmom, nezaupanjem in počasnim uveljavljanjem povsem jasnih ustavnih določil.

Ustavne spremembe in na njih grajeni novi zakon o visokem šolstvu, pri nastajanju katerega smo zelo aktivno sodelovali, pa seveda odpirajo Mariboru tudi realno možnost, da se sedanje združenje preosnuje v novo slovensko univerzo. V letu 1974 smo intenzivno nadaljevali delo na izdelavi idejnih osnov in organizacijskega modela nove univerze, tako da nismo nepripravljeni! V tem okviru vse šole pripravljajo svoje razvojne programe, o katerih pa bodo povedali kaj več njihovi predstavniki. Uredili smo pogoje za razširjeno in poglobljeno markstistično izobraževanje študentov ter odločno zastavili zaostrene pogoje za izvolitev učiteljev. Dobili smo vrsto novih magistrstrov in doktorjev znanosti. Kaže, da bo leto 1974 tudi rekordno po številu diplomantov.

Posebno radosten dogodek za združenje je pomenilo tudi sprejetje zakona o preosnovi višje šole za organizacijo dela v Kranju v visoko šolo, saj imamo tako sedaj v združenju tri visoke in tri višje šole.

Leto 1974 pa je tudi začetno leto praznovanja petnajstletnega delovanja visokega šolstva v Mariboru.

Izkoriščam to priložnost, da vsem študentom in delavcem visokošolskih zavodov vključenih v naše združenje zaželim srečno ter zadovoljstva in delovnih uspehov polno leto 1975.

Izr. prof. dr. BORUT BELEC, DIREKTOR PA

V letu 1974 so bile pred pedagoško akademijo najvažnejše naloge: uresničiti gradnjo nove PA, se notranje samoupravno organizirati v smislu ustavnih sprememb i dokumentov-7. kongresa ZKS in X. kongresa ZKJ ter vzporedno pripravljati ustrezen organizacijski in vsebinski razvoj sodobnega usposabljanja učiteljev.

Brez gradnje sodobne pedagoške akademije ni mogoče organizirati ustreznega procesa za usposabljanje pedagoških delavcev, zato da bi družba spoznala neodložljivost izgradnje.

Končno je bila odobrena lokacija na površini 7 ha ob Koroški cesti, izdelana sta glavni načrt in investicijski program, v družbenih dokumentih pa je predvidena gradnja PA v Mariboru na prednostnem mestu.

Vzporedno z gradbenimi načrti smo delavci PA pripravili in sprejeli tudi dokument o vsebinskem in organizacijskem razvoju ustanove za sodobno usposabljanje učiteljev samoupravne socialistične šole in s tem seznanili strokovno in širšo javnost. Med bistvene spremembe sodi preureditev statuta PA, da je poglobljeno samoupravljanje vseh subjektov pedagoške akademije (študentov, učiteljev in drugih delavcev, hkrati pa razširjene študijske možnosti skladneje z interesi družbe in študentov, svobodnejša izbira študijskih smeri po katedrah, možnosti interdisciplinarnega študija, omogočanje tretje študijske smeri, organizacija permanentnega in dopolnilnega izobraževanja, tesnejša povezava pedagoškega dela s prakso, usklajevanje pedagoškega in raziskovalnega dela itd.) Sem sodi tudi tesnejše sodelovanje s filozofsko fakulteto Univerze v Ljubljani, s pedagoškim institutom SRS, Zavodom SRS za šolstvo in ustanovitve koordinacijskega sveta ljubljanske in mariborske PA, ki ga je predlagal PZS PA v Mariboru.

S tradicionalno organizacijo in metodami dela ni mogoče uresničevati učiteljevih razvojnih ciljev in potreb, zato je mariborska PA osnovala poleg kateder še posebne centre s svojevrstnimi nalogami, ki pomenijo nedvomno velik napredek.

a) Center za razvoj in raziskovanje organizira raziskovalno delo usmerjeno s celotno funkcijo pedagoške akademije (razvijanje ustanove, opazovanje in izboljševanje didaktične prakse itd.).

b) center za vzgojno izobraževalno tehnologijo uvaja dosežke tehnike in znanosti v pedagoški proces (sprotno uvajanje inovacij, didaktični kabinet, vplivanje na delo v šolah itd.);

c) center za permanentno izobraževanje skrbi za pripravo in izvajanje posebnih porogramov za študente in učitelje (dopolnilno izobraževanje, nova spoznanja v strokah itd.);

d) center usposabljanja učiteljev za poklicno usmerjanje na osnovi najsodobnejših konceptov (PA Maribor ga je ustanovila na predlog komunalnega zavoda Celje in gospodarskih organizacij osmih občin celjskega območja!);

e) center za pedagogiko prostega časa skrbi za usposabljanje učiteljev za delo z mladino v prostem času, kar je zlasti pomembno za organizacijo celodnevne osnovne šole.

To so nedvomno veliki napori delavcev PA, ki pa jih bodo lahko uresničevali šele z izgradnjo novih prostorov in ustrezne družbene podpore, vendar jasno kažejo, kako se pedagoška akademija zaveda svoje vloge in sodobnih družbenih potreb.

Pedagoška akademija je pripravila tudi vse potrebno za študij učiteljev za pouk družbeno moralne vzgoje, ki je kot prvi v Jugoslaviji pravkar stekel, medtem ko je dokumentacija za otvoritev katedre za knjižničarje in katedre za vzgojitelje pripravljena in v postopku pri ustreznih družbenih organih.

PZS PA Maribor je sprejel tudi dokument o razvoju pedagoške akademije, ki v smislu usmerjenega izobraževanja deluje kot irše pedagoško središče, ki v smislu usmerjenega kadrovanja povezuje ustrezne srednje šole, v rednem študiju usposablja učitelje za delo in hkrati omogoča razvoj učiteljskega poklica do najvišje možnosti z organizacijo vseh oblik izobraževanja v povezavi s prakso.

Zato je PA Maribor že začela razgovore za sklepanje samoupravnih sporazumov o sodelovanju s pedagoškimi gimnazijami v Celju, Mariboru in Murski Soboti, medtem ko nikakor ni mogla doseči sporazuma o vadniških in hospitacijskih šolah. Zgledna izjema je le osnovna šola Podčetrtek, s katero je podpisan sporazum o sodelovanju zlasti na pdročju metodike prostovoljnih dejavnosti, snovanja centra usposabljanja učiteljev za poklicno usmerjanje in metod uvajanja samoupravnih odnosov v vzgojnoizobraževalni proces.

PA Maribor opravlja pomembno nalogo, ko skrbi za vzgojo slovenskih učiteljev v Porabju. V tej zvezi se močno razširja pogodbeno sodelovanje z visoko učiteljsko šolo v Szombathelyju, kjer smo letos prvič lahko odprli in zasedli mesto lektorja za slovenski jezik in književnost, hkrati pa raz širili sodelovanje med

učitelji obeh ustanov tudi na študente ter celo na hospitacijski šoli in pionirje. Pogodbeno sodeluje PA Maribor tudi s pedagoško fakulteto Komenskega v Trnavi pri Bratislavi.

Pred nami je petnajstletnica ustanovitve mariborske pedagoške akademije; temu bo posvečeno leto 1975. Prepričani smo, da bomo to zaznamovali s temeljnim kamnom novega gradbišča, hkrati pa začeli tudi vsebinsko močnejše uresničevati zastavljene razvojne cilje. Jubilejne slavnosti bo PA pričela s širšim strokovnim posvetovanjem o usposabljanju učiteljev v sodobnem pedagoškem procesu aprila, ki se ga bodo udeležile poleg slovenskih kadrovske šole in zainteresiranih dejavnikov še predstavniki sorodnih ustanov iz drugih republik in tujine, ki že sedaj sodeluje z mariborsko pedagoško akademijo. Leto 1975 bo tudi preizkusni kamen razvoja in uveljavitve naše nove samoupravne prakse v organizaciji in delu akademije in v metodah vzgojno-izobraževalnega procesa.

DR. ŠIME IVANJKO, DIREKTOR VPS

Področje, ki ga zajema naša šola in to skupaj z ostalimi mariborskimi visokoškolskimi zavodi, sestavlja večina nerazvitih ali manj razvitih slovenskih občin, še posebej iz severovzhodne Slovenije. Manj razvita slovenska področja pa še posebej občutijo pomanjkanje kadrov z višjo in visoko izobrazbo. Prav zato je Višja pravna šola tudi v letu 1974 vložila ogromne napore, da je poleg rednega študija omogočila široke možnosti za tim. izredni študij, študij ob delu, po raznih večjih mestih izven Maribora. Samo majhen, a najbolj verodostojen dokaz za to: v tem letu je do novembra z diplomno uspešno zaključilo pravni študij kar 72 izrednih študentov, rednih pa 64, no to razmerje lahko ocenimo za več kot ugodno. Še več, v tem šolskem letu se je na novo vpisalo na našo šolo 857 študentov, od tega kar 673 izrednih, to je, v prvi letnik. Pretežna večina jih je z manj razvitih gospodarskih območij Primorske, Prekmurja, Zasavja in Podravja. To tudi smatramo, kot dokaz vitalnosti naše šolske institucije in rešen poskus pomoči gospodarskemu in družbenemu napredku vseh delov Slovenije v skladu s politiko policentričnega omrežja visokega šolstva. Ne pretiravamo, če trdimo, da so mlade generacije začele meriti mariborske višje in visoke šole ne le po tradicionalnem ugledu izobraževalne ustanove, pač po vrednosti konkretnih izobraževalnih programov, ki usposablajo mladega strokovnjaka – diplomanta, še posebej pa pravnika, tako za strokovno delo na svojem področju, pa tudi za delo z ljudmi v razvejanem sistemu naše samoupravne družbe. Brez leporečja smemo dati maloštevilni delovni skupnosti VPS v Mariboru vso priznanje, da je samo v tekočem letu vzgojila za našo družbo kar blizu 150 novih pravnikov, ki gredo neposredno v „ogonj prakse“, nekateri pa tudi nadaljujejo študij na pravni fakulteti univerze v Ljubljani, koder večina velja za zelo dobre študente. Leto 1974 je prineslo naši šoli tudi omembe vreden uspeh v tem, da smo s pravkar imenovano pravno fakulteto v Ljubljani podpisali samoupravni sporazum o še tesnejšem medsebojnem strokovnem, kadrovskem in organizacijskem sodelovanju. Naši odnosi so postali čisti, odkriti in še posebej koristni za postopen prehod naše šole na drugo stopnjo, v pomoč našim diplomantom, ki prestopajo v tretji letnik njihove fakultete in našim učiteljem, ki se podiplomsko izobražujejo. Obe instituciji sta spoznali, da sta obe, druga ob drugi še kako družbeno potrebni, da v prihodnjih letih vsaj približno pokrijeta kadrovske primanjkljaje pravnikov v gospodarstvu, pravosodju, upravi, novih sodiščih združenega dela in drugje. Ni preskromno, če javnosti tudi povemo, da smo na VPS v letu 1974 tudi dokaj okrepili pedagoški kader, tako številčno, kot tudi po kvaliteti, pri čemer mislimo na opravljene ali pripravljene doktorate in magistrirje.

Brez govorniških vaj smemo zaključiti, da smo leto 1974, kljub nekaterim dežavam, oviram in pomanjkljivostim, vendar izpeljali kot izrazito delovno in uspešno leto. Vsa te prizadevanja bomo nadaljevali tudi v prihodnjem letu 1975, premora ne bo, kontinuiteta v načrtih bo ostala, le s to dopolnitvijo, da si zastavljamo še nove. In katere bodo glavne? Prvič, odpreti in omogočiti študij tudi tistim nadarjenim delovnim ljudem z nepopolno srednješolsko izobrazbo, tistim ob delu; drugič, skrajšati študij z bolj racionalnim izpitnim režimom; tretjič, delovna skupnost se mora kadrovske še okrepiti, vključno z upravnimi delavci, ker sedanjih 16 redno zaposlenih ne zmore več dela s preko 1000 študenti; četrtič, pridobiti moramo nove delovne prostore, zlasti predavalnice, sicer nam grozi omejitvev prihodnjega vpisa, računamo na solidarnost in pomoč občine Maribor in tudi VEKS; petič, da bomo v jeseni 1975 ob petnajstletnem jubileju šole lahko že ocenili visoko stopnjo naših

priprav za prehod na II. stopnjo; seveda, ob ohranitvi tudi prvostopenskega študija; šestič, zgraditi bo treba novo „malo ustavo“ šole, to je, nov statut z novimi pojmovanji in hotenji o socialistično-marksističnem izobraževanju, torej, brez starih odnosov v novi preobleki.

To so, v kratkem naši upi, za nje se bomo trudili v korist širše slovenske in jugoslovanske družbe. Obenem izkoriščamo priložnost, da izrazimo čestitke in dobre želje za leto 1975 tudi drugim izobraževalnim ustanovam, delovnim organizacijam, državnim organom, našim diplomantom in študentom ter vsem delovnim ljudem po Sloveniji, in še posebej Maribora.“

Prof. dr. VRABL STOJAN, DIREKTOR VAS

Po nekajletni stagnaciji razgovorov z agronomskim oddelkom biotehniške fakultete v Ljubljani smo v letu 1974 ponovno navezali stike in se pričeli spet pogovarjati o možnostih neposrednega prehoda naših diplomantov v 5. semester fakultete. V tem smo naleteli na razumevanje in je fakulteta že letos to možnost objavila. Direktni prehod je možen, manjkajoče izpite pa študentje lahko opravijo med študijem. Upamo, da bomo odkončno rešili ta problem v prihodnjem letu. Navezali smo tudi stike za možnost neposrednega prehoda diplomantov iz kmetijskega strojništva s fakulteto v Novem Sadu in tudi tukaj se kažejo ugodne rešitve.

Izvedli smo dokončno samoupravno konstituiranje, čaka nas le še delo na novem statutu. Zelo razveseljivo je, da so ponovno zaživel zbori oddelkov (študentov). V letu 1974 smo izvolili nove poslovodne organe in pridobili 2 nova učitelja. Pristopili smo k novo formirani samoupravni interesni skupnosti za izobraževanje v agroživilstvu, od katere pričakujemo večjo smotrnost in sporazumevanje v izobraževanju kmetijskih strokovnjakov.

Zadnje razprave o svetovni krizi v prehrani so postavile kmetijstvo spet v prvi plan. To in pa izpolnitev „zelenega programa“ zahteva velike naložbe v kmetijstvo. Vsega tega pa ne bo mogoče realizirati brez strokovnjakov. Upamo, da se je že ustvarila ugodnejša klima, ki bo povečala interes mladine za študij agronomije in zato pričakujemo večji vpis na šolo.

Umetnost in delovni ljudje

Če hočemo prav umevati umetnost in njeno nalogo, je v prvi vrsti potrebno, da smo si kolikor toliko na jasnem o pojmu lepote. Toda ta stran filozofije umetnosti (estetika) je najmanj obdelana in je za ustvarjajočega umetnika prej škodljiva kot koristna. Saj preden napiše vrstico do konca, preden zmeša barve na paleti, bo začel dvomiti v uspeh svoje stvaritve, ako si ni posebno svest svojih nalog.

Sicer pa je razmerje sedanjega človeka evropske sfere do umetnosti drugačno, kot je bilo kadarkoli poprej; pravimo, da je kult umetnosti v našem času dosegel višek, svoj višek.

Naša doba je svojevrstna v ocenjevanju življenjske veljave umetnosti. Vsak mesec izide v vseh evropskih jezikih toliko literature o umetnostnih vprašanjih, da je težo zaslediti dobro, še težje izogniti se slabi. Zbirke umetnin se kopičijo v muzejih in so prav zaradi svoje obširnosti modernemu turistu bolj nadležnost kot prijetna zabava. Umetnik sam je danes pojav, ki nujno spada h kulturnemu značaju naroda, se šteje med duševno „aristokracijo“ in je viden faktor v javnem življenju.

Poleg velikih javnih zbirk nastaja danes na tisoče majhnih. Dan za dnem se vršijo umetnostne akcije, na katerih dosežajo nekateri umetnostni izdelki pravičnejše cene, dan za dnem se odpirajo in zapirajo razstave, katerih program je „Umetnost ljudstvu“.

Samo, ne vem zakaj smo svetovno geslo „Umetnost ljudstvu“ spremili in pravimo „Umetnost delovnemu človeku“ oziroma „Umetnost delovnim ljudem“, ko pa smo pri nas tako najprej ljudje nato delavci, ali obratno, pa to tako in tako

ne igra nobene pomembne vloge. Dejstvo je, da ljudstvo in delavstvu nudimo malo ali skoraj nič kvalitetnega umetniškega doživljanja, kaj da bi ga še v tem smislu vzgajali.

Vprašanje je, če je kino, TV, radio, časopis, pa kdaj pa kdaj gledališka predstava in koncert po sindikalni plati, zadostno spoznavanje z umetnostjo nasploh.

Vendar pa lahko z veseljem poudarimo, da gremo z velikimi koraki proti temu, da nudimo vsakemu prebivalcu naše domovine zadostno in zadovoljivo kulturno življenje. Nastane pa zopet vprašanje klasifikacije, oziroma tehtnosti, težavnosti ter zahtevnosti posameznih kulturnih področij. Ali sta si intelektualci in delavec z osnovnošolsko izobrazbo sposobna enako razlagati kulturna dejstva. To pa je pri nas tudi najbolj pereče.

Upravičeno se lahko bojimo, da bo ta klasifikacija, ki je in se razvija, dobila največjo veljavnost.

Naše razmerje do umetnosti je torej drugačno, je samo naše. In če je v modernem kultu umetnosti tudi mnogo nečistega; če se umetnine zbirajo brez vsakega globljega interesa za njihove duševne vrednote, kakor se zbirajo znamke; če je tudi umetnik mnogokrat človek, ki z vznesenimi besedami zakriva zgolj goloto svojega srca pa pomanjkljivosti svojega znanja; če je tudi umetnost nešteto krat predmet trgovske špekulacije in se umetnostne razprave, govore umetnostna predavanja in ustvarjajo umetnostna vprašanja zgolj v služnosti časovni modi, se je vendar rodilo iz istega entuziazma, iz katerega so nastali vsi ti vsečni pojavi, tudi mnogo novih spoznanj...

Pri nas se široke plasti občinstva zanimajo za gmotno vrednost umetnine, morda tudi za njene historične vrednote, za njene starinsko—efektivne vrednote. Razlog, da se pečajo z umetnostjo, je vendar v glavnem in mnogokrat v glavnem estetski. Ob umetnosti se ustavijo, ker jim je ta stavba, ta kip, ta slika „všeč“, in če jim ni všeč, gredo dalje mimo nje. Estetski dojem, ki ga prejmemo od umetnine, je tudi kriterij za svobodo o njej, če jim je „všeč“, jo z veseljem ogledujemo, če jim ni všeč, jo odklanjajo.

Povprečni ljubitelj umetnosti se ne ukvarja na desinteresiran strokovni način z umetnino, marveč jo jemlje kot življenjski izraz celotne osebnosti, kot izraz, ki ni samo estetskega značaja, ampak posega tudi drugače v življenje in v gledalčevo lastno življenje. In ker morajo biti z umetnino izražene misli in čustva v skladu ali neskladu z življenjskimi nazori opazovalca, je s tem dana možnost zelo različnega presojanja umetnine in možnost ostrih konfliktov ter postaja subjektivni značaj estetskega ocenjevanja umetnosti še bolj očividni.

V nasprotju s formalistično kritiko presoja torej široko občinstvo umetnino kot življenjski izraz in jo vrednoti zlasti kot tako. Z umetnostnega vidika je tako vrednotenje mnogokrat napačno, ker se ocenjujejo kot umetnine izdelki, ki strogo umetnostno, to je formalno, ne zaslužijo takega obravnavanja, toda kadar, in kolikokrat, je umetnina izraz miselnega, etičnega in čustvenega individualnega umetnikovega sveta, se tako vrednotenje pojavi nujno, je potrebno in jo z nobeno formalistično teorijo ne moremo zadržati. Kakor bi bilo za umetnost usodno, če bi se kot umetnost nehala gledati s formalnega stališča ter bi se kot umetnost sklicevala po svojih miselnih in čustvenih tendencah, tako bi bilo za življenje usodno, če bi se v umetnini razkazane življenjske in neživljenjske vrednote prezirale; eno bi pomenilo smrt umetnosti, drugo smrt življenja.

Imamo ljudi, i ki za umetnost prav nič ne marajo in jih je

veliko več, kot se komu dozdeva. Prvi so tisti, ki je niti od daleč ne razumejo, a si dajo z njo veliko opraviti. H koncertom hodijo in na razstave, knjige kupujejo in slike, govore o slovestvu v baru, o kulturi na ulici, z eno besedo, delajo javno mnenje. Še enkrat je treba reči, da teh ljudi ni malo in marsikdo, ki bo pogledal malo globlje v svojo dušo, se bo začudil, ker se bo videl med njimi. Sem spadajo vsi, ki govore iz svojega časopisa, naglo prelistane knjige, tu ali tam srečno ujetega pogovora, in ki lažejo — lastni zdravi pameti v sramoto, — iz strahu in zavoljo mode. Oni so tisti, ki gradijo te neokusne hiše, ki so jih tako polne že vse ulice, oni so tisti, ki... Drugi so tisti, ki jim umetnost ni nikoli dovolj „globoka“. Na odru hočejo imeti filozofsko poanto o nefilozofski družbi. V romanih iščejo sociološke raziskave, v slikarstvu probleme in ideje. Vse kar se tiče novosti jim je prazno, brezsmiselno. Staro ljubijo, a ga ne poznajo. Ko jim ni všeč Grafenauer, pravijo, da je Herodot vse drugače pisal, pa čeprav ga niso brali. Najbolj pošten med vsemi je stari kmet, njemu so izmišljene zgodbe otročarija; on gre preko vsega tega vsak dan na delo in si pošteno služi svoj kruh.

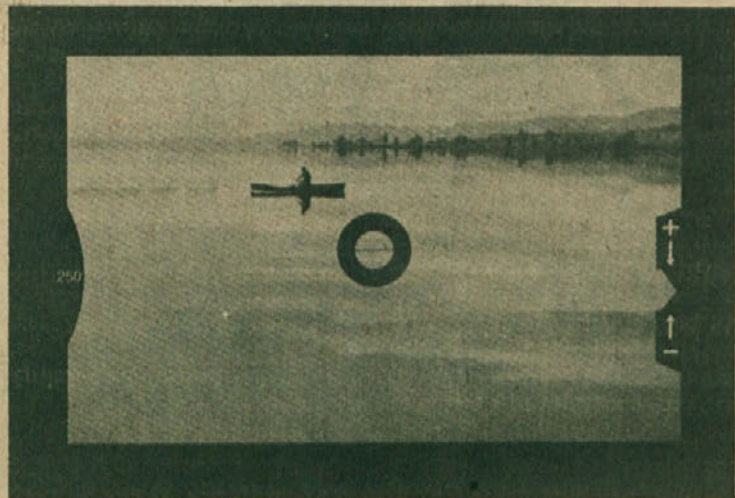
Spet drugi ekstremni nazori v umetnosti so doma v umetniških in estetskih krogih: pogovori in članki o velikih nevelikih besedah, govori o visokih pojmihi umetnosti, ki so zgolj lepe besede in nič drugega. V svoj umetniški besednjak vstavljajo vsemogoče izraze, tujke, ki pa nič ne pomenijo.

Kaj torej storiti? Veliko, težko vprašanje imamo mi, mi, ki smo in bomo določeni, da rešimo, oziroma najdemo odgovor na to vprašanje. Čas je, da se že spopademo z težavami okoli te kulture, o kateri pravi moj prijatelj: „Kultura je cipa, ki je nihče ne pogleda“. Mogoče ima prav. Mogoče je res, da nihče ne in ne poskuša prav rešiti vprašanje kulture. Le malo pa jih do umetnosti čutijo, kar je čutil Francoz Lamartine:

Malo jih verjame vate, najvišja dobrota in lepota!
Povsod te iščem, hrepenim k tebi, ljubim te!
Moja duša je pokrajina svetlobe in ljubezni,
od silnega hrepenenja prevzeta,
plameni k svojemu žarečemu izvoru.
Jaz diham, čutim, mislim k tebi.

Glej: Izidor Cankar: „Uvod v umetnost“

LOJZE KLEMENČIČ

Predstavljam si, da bi se dež, kot živo bitje, strašno veselil padanja na hrepeneča, suha, toda rodovitna itd. Veliko manj so bili, so in bodo veseli razni pisci, poeti, pisani in ostali, če pišejo, oz. ustvarjajo, svoje umotvore za „dovolj namočena tla,“ ali še bolj žalostno, za nerodovitna tla. Vprašajmo se kakšne potrebe po vpisovanju pisane besede v Mariboru oziroma v Sloveniji? Vprašanje je aktualno. Pred nedavnim je bilo v Mariboru pod pokroviteljstvom Mestne knjižnice srečanje mlajše literarne generacije. Temu srečanju bi bilo verjetno zanimivo postaviti zrcalo. Moj namen ni, da bi samo opisal dogajanje na srečanju. Tam in še v raznih razgovorih sem prišel do številnih vprašanj, ki so dovolj pomembna za tehten premislek. Glede na svoj pomen so verjetno

list, bi v tem gotovo uspel. Ob povezavi preko pisane ter govorjene besede pride do sinergijskih učinkov, ki so seveda izredno koristni. Gre za izzivanja in odgovore. V tem prihaja lahko do novih kvalitativ. Maribor, naše lepo mesto pod griči in Pohorjem v tem postaja živahnejši. V času, ko prerašča v visokošolsko mesto, oziroma v univerzitetno, je tu že dovolj dogajanja, ki bi intenzivno usmerjano rodilo zdravo klimo za ustvarjanje.

Mestni knjižnici lahko ob tem izrečemo priznanje za organizacijo nedavnega srečanja. Po korakih se pride daleč in takšni koraki pomenijo napredek. Skoraj lahko upam, da moj optimizem ni odveč. Ali pa še niso minili časi, v katerih smo samo vzdihovali o dolgočasu in pasivnosti v našem mestu. Mestu?

Otvoritev razstave fotografij Marjana Stojka v Avli

Foto: Ferdo Rakuša

IZ BOSANSKE LITERATURE

MILE PEŠORDA

PAZNINA

Sesti na stol trdi, vsakdanji za prepolno mizo. Vzeti bele prazne liste in nanje pisati še bolj prazne besede. Nato iskati pomoč v zapisih modrih ljudi, v utelešenih znakih nekega navdih, v prazni sobi, v žarnici, v zidu (v vseh stvareh okoli sbe in v sebi), v nemočnem razumu. Mučiti se, trgati se, naprezati, da se izreče nemogoče, to, kar se je globoko vsekalo v okovano bitje. A potem, ko zlomiš pero in sežgeš listine, zbežiš iz oklepa v prebujene elemente narave: v dež, v blisk in v grome. In tekoč po opranem kamnitem svetu, bosonog, z listjem na vetru in s pticami v begu, klicati ime Marijino, klicati svoje mrtve, klicati mrtve ljubezni, klicati, klicati...

MODRI LJUDJE

FERDI BOBANU

Ljudje kamnitega kraja, življenjsko modri ljudja kamnu očrtavajo obstojnost živo iz lastnih pip izhaja njihova duša da razumno besedo izreče bogu in soncu izhaja duša v obliki bohotnega govora krvi.

Prevod: Majda Skok

Mile Pešada, mlajša generacija ustvarjalcev Bosne in Hercegovine, rojen v Gredi 1950. leta, je sodeloval v Odjeku, Republiki, Telegramu, Licih, Životu, Mogučnosti itd. Je dobitnik nagrade Šimičevih srečanj. Knjižna izdaja pesmi je naslovljena *Ži vot vječni*, druga knjiga pa se bo vsak trenutek pojavila na knjižnem trgu.

Večer z Brankom Rudolfom

V okviru seminarja slovenske književnosti smo študentje pedagoške akademije, z mentorstvom prof. Alenke Glazerjeve, pripravili pregled Rudolfovega pesniškega dela in na seminar povabili tudi avtorja in druge mariborske slaviste. Pregledali smo kritike njegovih pesmi, nato pa analizirali izbor pesmi (Tjaša, Zora). Analizo smo popestrili z recitacijo najpomembnejših in najbolj karakterističnih pesmi. Nekaj pesmi je prebral tudi avtor. Rudolfove pesmi se težko interpretirajo. Najbolje in na svojevtrsten način jih zna interpretirati le on. Pisane so v narečju in polne ritma.

Rudolf — pesnik je povedal, da se je prvič v njegovem življenju kdo podrobneje ukvarjal z njegovo pesniško zbirko Svet in jaz. Zbirka Zveglja potepuhova je naletela na večji odmev. Preproste, lahko razumljive in dinamične, v narečju pisane pesmi so to:

Študent potepuh sem zmirom suh. Sem vagant, ki je prišel na kant. Hodim po sveti nimam od česa živeti.

Veliko ljubezni je Rudolf vložil v svoje delo, pa mu ni žal, pravi, saj čuti, da mu delo ljubezen v polni meri vrača.

Drago Gumzej

Vedrost v ustvarjanju

vprašanja zanimiva tudi za širšo javno tribuno. Gotovo je tako smiselno v času, ko razpravljamo o študentski kulturi pozorneje pogledati tudi del te kulture-literarno ustvarjanje. Dodajmo ob literarnem ustvarjanju še razmišljanja o publicističnem delu študentov. Gotovo bo zelo koristno, če bomo imeli jasnejše predstave o pojmi in o spremljajočih dejavnikih.

Kakšna je klim, ki spremlja takšno ali drugačno pisanje študentov oz. ostale mladine? Kakšen je odnos oziroma naklonjenost javnosti takemu delu? Zakaj mladi pišemo? Zaradi denarja? Notranje potrebe? Potrebe po sporočanju? Kolikšna je potreba javnosti, da bere in tudi drugače spremlja razvoj mlade generacije? Kakšni so stiki med mlajšo in starejšo ustvarjalno generacijo? Koliko intenzivno je razvijanje takšnih stikov? Koliko so razne revije odprte mladim takovom? Kako blizu so si ustvarjalci in potrošniki kulture? Kolikšen je pomen v zadnjih letih dokaj oživljenih literarnih večerov? Kako je s sodelovanjem med Mariborom oz. Ljubljano ter ostalimi kraji

Vprašanja se lahko vrstijo... Osnovno vprašanje je, če imamo sploh dovolj osveščenosti, da jih želimo postavljati in iskati nanje odgovore. Tu smo lahko optimisti vsaj v Mariboru. V zadnjih letih je skupina študentov, ki so zbrani okoli Obrazov, optimisti — vsaj v Mariboru. V zadnjih letih je skupina študentov, ki so zbrani okoli Obrazov, kateri drugi organ, organizirala posebno tribuno, na kateri bi skušali najti čim bolj objektivne odgovore na najvažnejša vprašanja. V diskusiji bodo imele prečiščene misli verjetno bolj objektivne značaj.

Obdutek imam, da bi se zanimanje za literarno ustvarjanje ter publicistično delo v našem mestu znatno povečalo, če bi znali še večkrat organizirati literarne večere, kulturno zabavne tribune in podobne akcije. Posebej naš, študentski

Na preteklem srečanju mlajše ustvarjalne generacije je nekdo poudaril, da „mesto“ ne more postati mesto dokler nima dovolj pametnih glav. Gre za ljudi, ki so globlji in se ne zanimajo samo za „čudovitost vsakodneva“. V tem z veseljem zapišem, da nisem v zadnjih mesecih oz. letih nikjer zasledil pisanja o provincializmu in podobnem — v preteklih letih toliko priljubljeni temi v časnikih. Skratka happy end na obzorju.

Ne, ne šalim se, ker bi mislil neresno. Resno mislim, da je klima za ustvarjalno literarno delo ter publicistično delo relativno dobra in jo lahko razvijemo v pravo vedrost v ustvarjanju. Tu posebej opozarjam na sodelovanje študentov s srednješolci. Ta ideja je sicer že stara, a v času nove organiziranosti mladih so veliko boljše možnosti za stvarnejše povezovanje. Treba bo začrtati dolgoročne cilje. Sam pridajam poudarjanje na živih prireditvah. Sem pristaš razgibanega življenja ne samo v krogu izbrancev temveč mi gre za to, da bi živel v živahnem mestu polnem dogajanja. Veselim se odzivov na pisanja in rastočega zanimanja za pisanje. Pri tem želim, da bi se študentje bolj kot doslej obračali tudi v tovarne k delavcem. Gre za sodelovanje z mladimi, ki si gotovo takega sodelovanja želijo in bibo v tem prineslo obojestranske koristi. Seveda opozarjam na dolgotrajni cilj in ne na nekaj muh enidnevnic. Pisanje in ustvarjanje za samega zase je po mojem mnenju podobno samozadovoljevanju. Smo v družbi in moramo tej družbi dajati ter od nje sprejemati. Če kje, potem naj bo vedrost ravno v kulturnem delu. Predpogoj za to so seveda realno spoznana dejstva. Poznatno moramo „kulturno tržišče“ ter sami sebe. Pišemo zato... Pišemo za...

Osebo mislim, da je čas cmeravosti v ustvarjanju minil. Živimo v družbi, ki podpira in ceni naše delo. V tem smo lahko vedri.

Igor Plohl

V slogi je moč

MARIBORSKI USTVARJALCI
DRUŽNI

Zanimivo, da še nikjer drugje, mislim v nobenem drugem mestu, nisem slišal, da bi se generacije tako družile, kot je to prav v Mariboru. Prva resnična priložnost, da generacije nastopijo skupaj sega, kolikor sem jaz zasedel, že v preteklo leto, ko so se vrstili literarni večeri v študentski depandansi in mladinskem klubu na Taboru. Toda takrat je bilo še vse stihljivo, vse je bilo naključje uvidenosti literatov med seboj. Toda letos se je premaknilo na bolje (tukaj mislim letošnje študijsko leto). Zanimanje vseh generacij druga za drugo je, moram priznati, v Mariboru edinstveno. Ne vem, kaj je temu pravi vzrok, morda, da Maribor še ni preveliko mesto in da se vse pomembne novice bliskovito prenašajo po mestu na ta ali na oni način. Toda dejstvo, da je vedno manj pregrad med generacijami, da se le-te vedno bolj družijo, oplajajo druga drugo, lahko pomeni tudi edinstveno priložnost „prereznih“ prireditve. Kaj zame pomenijo te „prerazne prireditve“? To so prireditve, na katerih nastopajo predstavniki vseh generacij. Sicer sama ločitev generacij ni najbolj ustrezen način razlikovanja literarnih ustvarjalcev, ker ob tem lahko razdelimo ustvarjalce v starejšo, staro, najstarejšo, mlado, mlajšo in najmlajšo itd. Osebo pa nisem za takšne razdelitve, čeprav so verjetno prav zares potrebne. Gre namreč zato, da kadar pride do prireditve, kot se zadnje leto vrste v Mariboru, venomer uporabljamo iste nazive – po znanem „razkolu generacij“, ki deli starejšo generacijo od mlajše (ali mlade, kakor pač že rečemo). Pri tem pa se mi zdi, da bi imeli sploh kakšne večje razkole, saj leta ne morejo delati takšnih razkolov, kot so jih nekoč. Res je, da zadnjih nekaj desetletij obstaja nek odklon modernizma od ustaljene norme predhodne generacije. Toda ni več možnih toliko inovacij, ker izgleda da se je sama umetnost s svojimi inovacijami že tako izrabila, da se bo moral vsak ustvarjalec vedno bolj poglajati v kvalitete premike svojega dela nasproti vsem, včasih malo absurdnim modernizmom, ki pa, moramo priznati, so bili osvežitve, in seveda so še, umetnosti.

Prav zaradi tega moram toliko bolj poudariti, da se tako razdeljene generacije, po letih, v Maribor vedno bolj stapljajo v svojem predstavljanju publiki. Da ne bom kar tako v prazno besedičil, bom navedel kar konkretne prireditve, kjer sta generaciji našli v večini primerov skupen jezik. Gre za generaciji, ki sta se ločili po imenu predvsem ob Pogovoru z najmlajšimi mariborskimi ustvarjalci, ki je bil ob obletnici Mariborske knjižnice v njenih prostorih. Tam smo kar nevede prešli na to označevanje starejša in mlajša generacija. In tako je od tega pogovora tudi ostalo. Termina generacij sta ostala še na vseh prireditvah, kjer sta se generaciji aktivno povezali. Zato dovolite, da v mojem nadaljnjem opisovanju skupnih akcij in akcij, ki jih je izvedla KK VK uporabljam ta dva termina.

POGOVOR Z NAJMLAJŠO
USTVARJALNO GENERACIJO V
MARIBORU

Prireditelj pogovora, Mariborska knjižnica, ki je ob svojem jubileju

pripravila obilo zanimivih prireditev, je označila za najmlajšo generacijo ustvarjalce, ki so že objavljali v Dialogih ali pa v Obrazih. Tako se je debata razvila predvsem med študentskimi predstavniki, prirediteljem in mogoče Teodorjem Lorenčičem, ki pa mu je bila glavna tema denar, šele pozneje osnovna tema pogovora – zaprtost osrednjih literarnih revij. Ob sami temi, ki sem jo pravkar omenil, pogovor nikakor ni hotel kreniti z mrtve točke, ker je ostal pri klikarstvu in podpiranju zaprtega kroga ustvarjalcev, predvsem ljubljanskih literarnih revij. V Mariboru obstaja namreč samo ena osrednja literarna revija Dialogi, ki pa se po besedah tov. Švajncerja, trudijo pritegniti vedno več svežih moči. Res je, da obstaja v Mariboru tudi literarna priloga Katedre OBRAZI, ki že po svoji funkciji združuje in podpira mlade literarne in likovne ustvarjalce, toda le-ti ne morejo prerasti v osrednjo literarno mladinsko revijo, kot naj bi bila Mladina v Ljubljani, ker KATEDRA enostavno ne more nositi stroškov, ki se z Obrazi že zdaj pojavljajo. To pišem zato, ker so nekateri celo izrazili mišljenje, da bi morali Obrazi izhajati vsaj enkrat mesečno, ne pa tako, kot izhajajo sedaj-enkrat na dva ali tri mesece. Seveda bi se ob tem dalo postaviti še mnogo vprašanj in problemov, ki pa bi se morali že obravnavati na višjem nivoju, tam, kjer se dobi denar.

Predvsem, pa se je nam, študentskim ustvarjalcem, zdela zanimiva ideja o ustvarjanju enotnega ustvarjalnega mariborskega prostora, ki smo ga predlagali in so se nekateri predstavniki zanjo dokaj navdušili.

Skoraj presrečni smo bili ob ponudbi tov. Kamenika, ki je dejal, da nam Mariborska knjižnica brezplačno odstopi prostore, če imamo probleme s prostori in če hočemo kaj delati. In ves pogovor nam je dal novega poletja, da smo se resno vrgli na priprave izpeljave ideje o ustvarjanju enotnega mariborskega ustvarjalnega prostora.

Prizadevanja so obrodila sadove. Niti ne polne tri mesece po pogovoru in rojstvu ideje se je izoblikoval literarno-glasbeni-likovni večer v novih študentskih kulturnih prostorih – Podzemlju (študentski ključski prostor študentov PA) pod naslovom:

SOOČENJE GENERACIJ!

Majhen prostor, ki lahko sprejme okoli petdeset ljudi je bil polno zaseden, tako da se je stisnilo okoli sedemdeset ljudi in vse je kazalo, kot da Butalci širijo svojo cerkev. Kulturni kolaž je popestrilo pet sveč, ki so metale nežno senco na glomazno sliko, pod taktirko Popoviča, ki je dajal takt s svojimi čopiči Miku, da je lahko uglasil svoje zvoke resonančne deske s strunami, kajti trudili smo se Igor, Marija, Anica, Boris, Mario, Žarko in Mitja, da bi papirji oživel. Da bi pa pokazali, kako uspevajo mladike ob „praksi“ so nam dragi gostje Gema Hafner, Janko Car, Alenka Glazer, Nada Gaborovič in „tip prehodnih let“ – Marija Švajncner, prebrali svoje harmonično ubrane ustvarjalne misli. Da se na televiziji ne bi nič videlo so skrbeli snemalci mariborskega televizijskega studija, ki jih seveda ni bilo. Ker pa ima vsaka oddaja televizije tudi svoj vezni tekst, so ga pisali novinarji Dela – tudi ti na žalost niso bili prisotni. Pa vseeno je podpur

kulturnih vej srečno pripravil do svojega konca, upamo le, da niso obiskovalci odkorčili novemu snidenju nasproti preveč razočarani. Če pa pomislimo, da smo složno služili jarmu kulturnega dogajanja.

Da bi pa javnost kljub vsemu zvedela, da neke obstajajo ljudje, ki delajo in se trudijo ustvarjati razvoj Maribora sta drugi jarem vlekla radio Maribor in Večer. Sreča, da vsaj neke naletimo na možnost obveščanja, kajti v listu, kjer se najde, prebere največ novic in razmišljanj o podobnih dogajanjih – Katedri – so možnosti, da bere množica meščanov, manjše, kajti le-te se ne zdi vredno čitati večini Mariborčanom.

Kljub vsemu pa smo hvaležni vsem povablencem, da so naše

vabilo sprejeli, kajti tudi s tem nam priznajo, da so voljni sodelovati z nami v izpopolnjevanju naše ideje in pokazali dovolj dobre volje, da vsaj prisluhnejo naši ustvarjalni ideji. Tako se lahko vsaj prepričujemo, da ne delamo zastoj, da naše delo ni jalovo. Ob tem imamo pa še vneto poslušalstvo v študentih, kar je seveda toliko bolj pomembno, kajti med njimi zasledimo samo nekaj starejše publike. Jasno je, da ne težimo za neko afirmacijo – pričakujemo pa vsaj malo več razumevanja. Lahko vam pa zaupam, da kljub neresnosti informiranih ne bomo odnehali, kajti glavno je, da občinstvo ni nezadovoljno z nami.

mitja žitnik

D'75

NAGRADE

1. 500 ND
2. 300 ND
3. 200 ND

Ker ste vzeli naš prvi poziv preveč resno in niste poslali niti enega prispevka. Vam danes poziv ponavljamo z upanjem, da tokrat ne bo odziv tako množičen, kot je bil pri prvem pozivu.

Zdaj je samo en pogoj verjetno neuresničljiv: po vseh izgledih drame ne bo moglo uprizoriti študentsko gledališče, ker bo premalo časa do konca šolskega leta.

Vsi zainteresirani: zgrabite stvar resno in nam pošljite dramo (tragedijo, komedijo, satiro, skeč, kabaret itd.) do zadnjega aprila 1975.

Želimo mnogo uspeha!

In prišel je sam hudič z ognjem in dimom v očeh ter posekal vrhove smrek v mariborskem parku. A prišel je seveda pravočasno, še pred božičnimi prazniki. In če je treba imeti lepo okrašeno božično drevesce, se pozabi tudi na tisto božjo zapoved NE KRADI!

Kje so devize za devize?

Vsem je ostal v spominu nastop mladih mariborskih deklet na stadionu v Beogradu pred tovarišem Titom za njegov rojstni dan. Nastop je bil sicer že pred leti, a je skoraj nepozaben, posebno za tiste, ki so si ga ogledali v barvah. Dekleta v živo rdečih dresih z belimi trakovi so navdušila s svojo monumentalnostjo ter skladnostjo gibov, skupina mladink z vajo Mostnice pa je požela buren aplavz zaradi tehnično dovršenega in izredno izvedenega nastopa. Avtor te zahtevne in graciozne vaje je Jože Zadnik.

Zaradi navdušenja, ki ga je vaja požela, je predsednik FIG, ki je po rodu Jugoslovčan menil, da bi to vajo lahko izvedli na Gymnastradi leta 1975 v Berlinu. Gimnastična zveza Jugoslavije se je strinjala, da bodo Mostnice zastopale celotno ju-

goslovansko gimnastiko na tej veliki prireditvi.

To je bila lepa pohvala za kolektiv mariborskega Partizana. Toda... kje se je zataknilo, ni verjetno treba posebej pojasnjevati. Čeprav bodo mariborske dekleta predstavljale našo državo, Gimnastični zvezi Jugoslavije ter Slovenije ne nameravata sfinancirati udeležbe v Berlinu. Partizan Maribor-Center je prepuščen lastni iznajdljivosti.

Podvig bi veljal okoli 16 (šestnajst) starih milijonov, od tega kar 6 milijončkov v devizah. S prispevki podjetij ter iz lastnih sredstev pa so zbrali komaj EN STARI MILIJON!

Iz dobro obveščenih krogov smo izvedeli, da si sedaj dekleta pod dirigentskim vodstvom tov. Zadnika prepevajo tisto prelepo narodno: „Se kikklo prodala bom (za devize), za Gymnastrado dala bom...“

Izšla je nova številka glasila Študentskih domov Informator. V članku, ki govori o novih cenah v letu 1975, je med drugim rečano: Samoupravni organi in vodstvo našega zavoda se zavedajo, da je vsakršno zvišanje cen nepopularno in boleče, posebej še za tiste, ki nimajo urejenih štipendij. ZATO SO Z VSO SKRBNOSTJO PREUČILI LETOŠNJE KALKULACIJE IN DALI PRISTANEK NA ZVIŠANJE CEN. Prepričali pa so tako delavce, kot stanovalce domov, naj v bodoče še bolj racionalno gospodarijo in tako prispevajo svoj delež k splošni stabilizaciji gospodarstva.

Opomba uredništva: Z vso skrbnostjo smo ugotovili, da če bo šlo tako naprej, študentje kmalu ne bomo imeli denarja niti za suho skorjico kruha.

NAŠLI SMO ZMAGOVALCE!

Ko je v Rimu zmagal naš Luciano Sušan, so italijanski športni ter bulvarski časniki pričeli raziskovati njegov rodovnik in pri tem odkrili „čuda“. Vse seveda z enim samim namenom – Sušnja bi radi imeli sami, želeli bi, da bi bil po polomu njihovega idola zmagovalac na vsak način Italijan. Takrat so naši novinarji upravičeno skritizirali takšno početje.

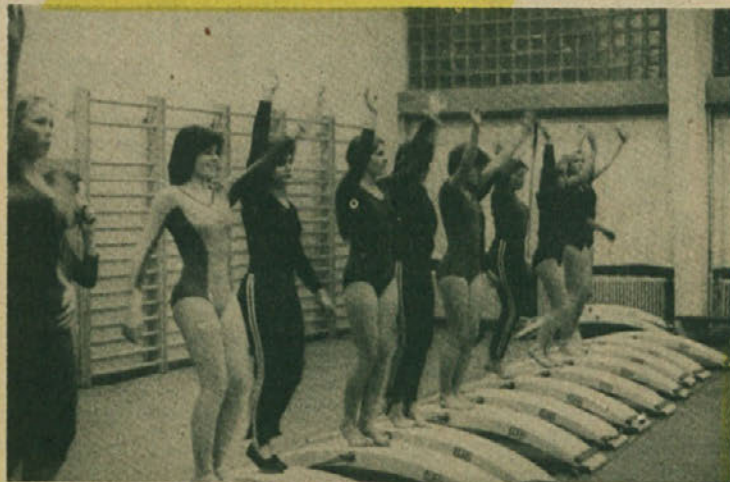
Ko so na novoletni turneji zmagovali naši sosede – Avstrijci, pa naši reporterji v nobenem svojem poročilu niso pozabili omeniti, da Schnabl, Millonig ter Wallner živijo v Slovenski vasi Zahomec, da trenirajo v slovenskem športnem društvu Zahomec na Koroškem...

Vsekakor je čudovito slišati, da zmagojujejo naši rojaki v tlačenih Koroški. Lepo je, da se jih spomnimo vsaj takrat, ko zmagojujejo. Pa čeprav za avstrijske barve.

To, da so skakalci pod jugoslovansko zastavo doživeli popoln polom, da so trenutno na repu svetovne skakalne družine, je seveda zgolj in samo slučaj...

Nikakor ne pozabimo, da za zmago ni dovolj samo ljubezen do športa, želja za zmago pod domačo zastavo. Vsaj pri smučanju ne! Med drugim je potreben tudi denar. Nepotrebni pa so demonstrativni odhodi s smučiči, treningi brez trenerja in podobne neumnosti, ki se pri nas dogajajo.

FF

FF

Javna izjava

Ne samo zavoljo visoke stave, marveč zlasti vsled poniglih, samopašnih in bledikavo – nezrelih izjav nekaterih predstavnic krhkega spola, sem spodaj podpisani prisiljen obelodaniti, da NE priznavam enakopravnosti med moškim in žensko (jasno in na dlani je, da se ženska nedoslednost nikakor ne more primerjati z moško popolnostjo) še odločneje pa nasprotujem vsakršnim poskusom uvajanja nekakšne tkzv. emancipacije, ipd.

Svojo neizpodbitno in nepreklicno sodbo sem pripravljen do poslednjega vlakna moči javno in z znanstveno utemeljenimi argumenti obraniti.

Tako!

Jože Zagožen, l. r.

p. s. Globoko (o) cenjene emancipiranke sem v stanju sprejemati v avdienco in jim potrpežljivo in najnazorneje dokazati njihovo zgodovinsko zablodo.

(Študentski domovi, blok prvi, soba petstotretja)

Tam nekje v sivi pradedavini so na VEKŠ izvedli anketo, ki je imela namen oceniti delo profesorjev. Ocenjevali so, kot se seveda spodobi, študentje. Vendar pa rezultatov ankete niso nikoli videli. Tovariši profesorji! Kaj so bili rezultati res tako porazni?

Študentski domovi sprejemajo nov statut. Seveda pa se je treba o vsakem statutu demokratično dogovarjati. Da bi statut čimbolj izražal interese študentov, ki stanujejo v domu, je predsedstvo domske skupnosti organiziralo javno razpravo. Vsi stanovalci doma so bili o tem pravilno obveščeni in so tudi prejeli statute.

Pa so se zbrali. Na prvo razpravo v ŠD III ni prišel nihče, na drugo razpravo v ŠD I pa celo kar dva študenta. Za primerjavo naj povem, da stanuje v teh dveh domovih okoli 400 (štiristo!) študentov.

Hotel sem napisati komentar o tem, pa sem ob takšni nezainteresiranosti za to absolutno nezainteresiran.

Zvezni komite za informacije pravi, da je v zveznem izvršnem svetu že pripravljen predlog za zmanjšanje prometnega davka pri detergentih, kar pomeni, da je celo možnost za morebitno znižanje maloprodajne cene detergentov.

Očitno bo za doseg stabilizacije potrebno oprati še dosti umazanega perila.

Bruto, brutuse moderni

Ker je Bruto Brutuse moderni že izredno znana in zasedena oseba, je uredništvu Katedre poslal obvestilo, da enostavno nima več časa pisati svojih obvestil v omenjeni list. Ob tem je tudi napisal I, da bodo od zdaj morali novinarji Katedre k njemu, da ga bodo inervjuvali, če bodo še hoteli imeti kvalitetne misli v dotičnem listu.

Ker mi ni preostalo drugega, kot da se napotim k njemu in ga povprašam za intervju, sem to seveda tudi storil. Pa ne boste verjeli, bil je obkrožen s samimi lepimi dekleti, snemalci so se „gužvali“ okoli njega, vse se je vrtilo okrog njega. Oj a, saj me je videl, ko sem vstopil v njegovo sobo, ki je zdaj filmski atelje, celo pomahal mi je z roko na tisti graciozen način, ki ga znajo uporabljati samo zelo, zelo znane filmske osebe kot Darko Koren, Marjan Vešnar, Mitja Zitnik in ostale manj pomembne.

Zajčica me je prijazno sprejela in vprašala, kaj potrebujem. Ko sem ji povedal, da potrebujem Brutusa in da mi je že pomahal, me je odpeljal v sobo-akvarij vse stene steklene, tudi tla in strop, okoli pa same ribe, ribe. Ne nisem ostal sam, pa tudi žejen nisem bil, le ribe so me tako neznansko pametno gledale in odpirale gobce, kot da bi pele najlepše pesmi Cabareta, Cabareta, kot je svojo predstavo imenovala Ropotarnica. Saj ne boste verjeli, ampak Ropotarnica je hotel Slavija, terasna dvorana, kjer moraš plačati za

amatersko gledališko skupino 70 ND, da lahko eno uro čakaš na pričetek vele-predstave Cabaret v družbi dvajsetih obiskovalcev in celega tropa predstavne osebe. Po uri čakanja pa se nenadoma vsujejo v veliko dvorano ljudje, po mnenju dolgočasnih čakalcev iz Totege bara, ki pa seveda niso plačali celotne globe-vstopnine. In nato se velepredstava prične, po ne vem kolikih desetletjih obnovljen Cabaret v Mariboru. Osem oseb se trudi izvabiti smeh iz nežnih ustek prisotnih, kar jim uspe le na trenutke, kar pa seveda ni bistvena posebnost cabareta kot kulturne prireditve, ampak pikrost, ki mora biti udarna, je pa bila taka kot da zabijaš žebelj v betonsko steno in se ti z vsakim udarcem bolj in bolj upogiba, ker ga beton ne pusti prodreti vase. Veliko dogajanja, trudenja in potenja nastopajočih ne more razgibati množice, ne more zavibrirati smehljajoče se strune v njihovih dolgočasnih in spraznjenih žepih. Pa saj nisem hotel razmišljati o tej predstavi, pač pa sem čakal na prihod večerenjenega Brutusa.

In res je prišel, še vedno obkrožen z migotajočimi telesci mladostnih deklet, ubranih glasov in oblik, ki so se gibale v ritmu sambe, kot mi je pozneje zaupal Brutuse.

Ko sva ostala sama mi je zaupal, da slaven in popularen sploh ni težko postati, le ceno si moraš postaviti tako, da te vsak pa njen spoštuje. Ko sem ga vprašal, kaj pripravlja, je dejal, da je na predstavi Ropotarnice dobil idejo, kakšen kabaret sploh ne sme biti, in da bo sedaj sam postavil svoj cabaret, ki sploh ne more propasti, saj bo vstopnina 140 ND in bo režiran na popolnoma nasprotnih načelih Ropotarnice.

Ker je prepričan v uspeh, mu ga tudi jaz iz vsega srca želim, ker bom čakal pričetek predstave v Totem baru.

ajt

ŠTUDENTOM PEDAGOŠKE AKADEMIIJE V MARIBORU

Če študiraš slovanske ali germanske jezike, pridruži se skupinici, ki si prizadeva na PA organizirati kulturne večere in se imenuje KULTURNA KOMISIJA. Sigurno znaš lepo brati pesmi, morda tudi sam kaj ustvarjaš, igraš kakšen instrument in sam komponiraš, slikaš, rišeš itd. itd. Predstavi se občinstvu, zdaj je pravi čas. Enkrat je treba začeti! Oglasi se v klubskih prostorih študentov na PA.

Uprava študentskih domov še vedno ni doumela, da smo v naši družbi že zdavnaj pometli z razredi. Za svečani zbor ob 10-letnici študentskih domov so nekaterim poslali lično natiskana vabila (npr. članom predsedstva domske skupnosti), drugim spet čisto običajna vabila (npr. predsedstvu VK ZSM na MVZ), tisti, ki bi morali o tem poročati (npr. Katedra), pa vabila sploh niso prejeli in so za svečani zbor zvedeli iz pripovedovanja udeležencev. Pa jim kljub temu čestitamo za visoki jubilej!